UCHWAŁA NR XXV/191/2020
RADY MIEJSKIEJ W ŻAROWIE

z dnia 29 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarów na lata 2021 - 2025

Na podstawie art. 18 ust. pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 1876), Rada Miejska w Żarowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarów na lata 2021 - 2025, stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Żarów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Żarowie

Roman Konieczny

Załącznik do:
Uchwały Nr XXV/191/2020
Rady Miejskiej w Żarowie
z dnia 29.12.2020 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŻARÓW NA LATA 2021 – 2025

Grudzień 2020 r

Spis treści

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA....4

1. DOKUMENTY STRATEGICZNE STANOWIĄCE ŹRÓDŁO OPRACOWANIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH....7

2. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII....15

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA....17

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY....17

2. DEMOGRAFIA....19

3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ....21

4. OBSZAR DZIAŁAŃ NA RZECZ DZIECKA....27

5. WSPARCIE RODZINY – ASYSTENT RODZINY....32

6. OSOBY BEZROBOTNE....35

7. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ....39

8. OBSZAR PRZESTĘPCZOŚCI....55

9. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE....59

10. OSOBY STARSZE I NIEPEŁNOSPRAWNE....67

11. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŻARÓW....71

12. ANALIZA SWOT....83

13. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH 91

14. Instytucje oferujące pomoc i wsparcie....91

15. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE....99

16. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ....105

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA....108

1. MISJA....108

2. CELE STRATEGICZNE.....110
3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....118
IV. UWAGI KOŃCOWE.....120

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany lub poprawy tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Dotyczy w szczególności tych mieszkańców, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do ich integracji ze środowiskiem lokalnym. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarów na lata 2021 – 2027 zapisano działania, które są kontynuacją działań strategicznych z lat poprzednich, jak również takie, które wynikają z aktualnej diagnozy potrzeb i problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi długofalowy plan działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych lokalnego środowiska. Obowiązek opracowania jej wynika wprost z art. 17. ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2020r., poz. 1876). Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- • diagnozę sytuacji społecznej,
- • prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- • cele strategiczne projektowanych zmian,
- • kierunki niezbędnych działań,
- • sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- • wskaźniki realizacji działań.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Wyznacza cele strategiczne, operacyjne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na obszarze gminy. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków

życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do ich integracji z lokalną wspólnotą. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żarów jest wieloletnim, strategicznym dokumentem dziedzinowym stanowiącym materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu pomocy społecznej.

W związku z powyższym powinna spełniać kilka podstawowych warunków:

• odpowiadać na konkretne wyzwania i potrzeby gminy (na podstawie rzetelnej diagnozy społecznej);

• korespondować z dokumentami strategicznymi na poziomie województwa;

• być komplementarna w stosunku do pozostałych dokumentów gminy o znaczeniu strategicznym;

• wpisywać się w aktywny model polityki społecznej;

• zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

Strategia ma charakter otwarty, co oznacza, że zawarte w niej zapisy mogą podlegać modyfikacjom w zależności od zmiany sytuacji społecznej czy pojawiających się nowych wyzwań i potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 688 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j.: Dz. U. z 2020, poz. 176),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1482 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz. U. z 2019r., poz. 2277 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1172 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 111 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 852 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218),
- ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 07 września 2008 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j.: Dz. U z 2019, poz. 670 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj.: Dz. U. z 2019, poz. 2133),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 755 z późn. zm.) ,
- ustawa z dnia 07 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j.: Dz. U. z 2019, poz. 1481z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j.: Dz. U. z 2018, poz. 1878 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j.: Dz. U. z 2019, poz. 1390 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j.: Dz. U. z 2019, poz. 2407 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (t.j.: Dz. U. z 2019, poz. 473 z późn. zm.).

Wsparciem dla Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są gminne programy tj. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Gminny Program Wspierania Rodziny,

a także programy rządowe i unijne m.in. Wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023.

Podczas formułowania założeń Strategii wzięto pod uwagę zapisy Narodowej Strategii Integracji Społecznej, Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego, Strategii Rozwoju Powiatu Świdnickiego, Strategii Rozwoju Gminy Żarów, Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowana została przez zespół powołany Zarządzeniem Nr 33/2020 Burmistrza Miasta Żarów z dnia 02 marca 2020 r.

1. DOKUMENTY STRATEGICZNE STANOWIĄCE ŹRÓDŁO OPRACOWANIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarów, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym.

A.„EUROPA 2020" STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEMU WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Strategia „Europa 2020" jest strategią Unii Europejskiej, która ma na celu likwidację problemów wynikających z kryzysu gospodarczego. Co więcej, ma pomóc poprawić niedopracowania europejskiego wzoru wzrostu gospodarczego.

Unia Europejska wskazała sobie konkretne cele tworzące jeden plan, które obejmują innowację, edukację, zatrudnienie, włączenie społeczne i zmiany klimatu/energii. W każdym z tych zakresów państwa członkowskie określiły z kolei własne krajowe zamierzenia. Precyzyjne działania na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym intensyfikują realizację strategii.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy sprzężone ze sobą priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;

- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;

- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Realizacja założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żarów na lata 2021 - 2026 umożliwi rozwój sprzyjający integracji społecznej. Osiągnięcie spójności społecznej jest możliwe poprzez pomoc skierowaną do środowisk dysfunkcyjnych, więc działania realizowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisują się w realizację prognozowanych rezultatów z wdrożenia Strategii Unii Europejskiej.

B. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej jest przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadania Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żarów umożliwi realizację założeń

zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

C. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna;
- Polska Cyfrowa;
- Kapitał ludzki;
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- Rozwój regionalny;
- Transport.

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

- Kapitał społeczny;
- Sprawne państwo.

Wsparcie kierowane do mieszkańców Gminy Żarów w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpłynie bardzo korzystnie na przyrost kapitału społecznego.

D. STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została przygotowana, jako reakcja zwrotna na wyzwania, jakie zidentyfikowano w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Nierozerwalnym elementem inicjatywy rozwoju Polski na najbliższe lata jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Sztandarowym celem Strategii jest umocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju gospodarczo – społecznym Polski, realizowanego za pomocą czterech najważniejszych zadań szczegółowych:

- Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.
- Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.
- Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.
- Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Współpraca różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej takich, jak: organizacje społeczne czy podmioty publiczne będzie umożliwiała realizację określonych celów. Działania skierowane do beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

E. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO 2030

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego przedstawia kierunki rozwoju województwa. Cele sformułowane w jej ramach podporządkowane są wizji wyznaczonej w dokumencie:

DOLNY ŚLĄSK 2030

regionem równomiernego rozwoju – regionem bez istotnych społecznych i gospodarczych dysproporcji, regionem wewnętrznie spójnym, regionem wyrównanych rozwojowych szans,

regionem przyjaznym dla mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów i kuracjuszy; atrakcyjnym miejscem do życia, pracy, nauki i rekreacji,

regionem nowoczesnym z kreatywną i innowacyjną regionalną społecznością oraz rozwiniętą sferą naukową i badawczo-rozwojową,

regionem konkurencyjnym w scenerii krajowej i europejskiej z Wrocławiem jako silną metropolią oraz ośrodkami regionalnymi o znaczących przewagach konkurencyjnych.

Osiągnięcie przedstawionej wizji wiąże się nieodzownie z aktywnością wszystkich grup regionalnych interesariuszy, a nade wszystko terytorialnych społeczności i władz samorządowych. Tej aktywności towarzyszy misja odzwierciedlająca system wartości stosowanych w bieżącym działaniu przez regionalnych interesariuszy województwa. Misję Dolnego Śląska ukierunkowaną na 2030 rok określono, jako:

OTWARCI NA SIEBIE – OTWARCI NA ŚWIAT

Otwartość ta postrzegana jest poprzez:

- wyrównanie szans rozwojowych,
- wzrost aktywności mieszkańców regionu,
- wieloaspektową (społeczna, gospodarcza, przestrzenna) integrację,
- percepcyjne zarządzanie regionem.

Główny Cel Strategii rozwoju Dolnego Śląska brzmi następująco:

HARMONIJNY ROZWÓJ REGIONU I WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA DOLNOŚLĄSKIEJ SPOŁECZNOŚCI

Dla realizacji przedstawionych głównych założeń sformułowane zostały cele strategiczne:

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu;

2. Poprawa jakości i dostęp usług publicznych;

3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego;

4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego;

5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w założenia zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Realizacja dokumentu będzie wpływać na realizację celów społecznych, tj. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego.

F. POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2014 - 2020

Strategia jest dokumentem, który stanowi podstawę do realizacji kierunków interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców. Dotyczy w szczególności tych mieszkańców, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do ich integracji ze społecznością lokalną. Strategia jest dokumentem, który uświadamia społeczności lokalnej skalę zjawisk i problemów społecznych oraz wychodzi naprzeciw jej potrzebom, natomiast dla samorządu stanowi kompleksowy i uporządkowany zbiór celów, działań i metod ukierunkowanych na wprowadzenie skutecznych rozwiązań w obszarze problemów społecznych.

Misja Strategii jest następująca: „POWIAT ŚWIDNICKI MIEJSCEM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I INTEGRACJI MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ, ZAWODOWEJ, ZDROWOTNEJ I EDUKACYJNEJ".

Cele strategiczne w powiecie świdnickim są następujące:

Cel strategiczny 1. Rozwój systemu wsparcia dziecka i rodziny

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych

Cel strategiczny 3. Aktywizacja osób zagrożonych marginalizacją społeczną

Cel strategiczny 4. Zintegrowany system współpracy między podmiotami.

G. STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŻARÓW

Strategia Rozwoju Gminy Żarów została przyjęta Uchwałą Nr XXX/184/2004 Rady Miejskiej w Żarowie dnia 18 listopada 2004 r. W toku prac nad w/w dokumentem określono misję oraz cele strategiczne, operacyjne i zadania odnoszące się m.in. do sfery społecznej.

Misja Strategii jest następująca: „Żarów jako wspólnota samorządowa buduje swoją przyszłość ośrodka nowoczesnych technologii, przemysłu i zdrowego rolnictwa, przyjaznych środowisku naturalnemu. Dążymy do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i podniesienia atrakcyjności gminy. Jesteśmy otwarci, gościnni, aktywni i społecznie odpowiedzialni".

Cele strategiczne, operacyjne i zadania odnoszące się do sfery społecznej:

Cel 1. Zapewnienie mieszkańcom Żarowa najwyższego standardu usług publicznych zgodnego z zasadami ekologii.

1.1. Wysoki standard usług sfery społecznej gminy:

- Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez unowocześnienie gminnej infrastruktury oświatowej,
- Zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych celem poszerzenia oferty rekreacyjnej gminy,
- Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy poprzez partnerstwo publiczno-prywatne,
- Promocja zdrowia i wysoki standard gminnej bazy usług zdrowotnych,
- Gminny program ograniczania patologii społecznych – „Bezpieczny Żarów",
- Rozbudowa systemu monitoringu najbardziej zagrożonych miejsc w Żarowie.

Cel. 2 Aktywna i społecznie odpowiedzialna wspólnota lokalna.

2.1. Rewitalizacja miasta i gminy Żarów:

- Opracowanie i realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta i gminy,
- Program poprawy estetyki miasta Żarowa,
- Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Odnowy Wsi,
- Sieć aktywnych i dobrze wyposażonych świetlic wiejskich z bogatą ofertą kulturalną,

2.2. Kreowanie pozytywnego klimatu społecznego i zapewnienie warunków dla funkcjonowania i rozwoju organizacji, stowarzyszeń i inicjatyw lokalnych na terenie gminy:

- Aktywizacja organizacji społecznych na terenie Żarowa,
- Wypracowanie i promocja systemu „grantowania" wydarzeń sportowo – rekreacyjnych,
- Zapewnienie sprawnego systemu komunikacji między instytucjami samorządowymi a obywatelami,
- Kreowanie pozytywnego klimatu wokół funkcjonującej w Żarowie Młodzieżowej Rady Miejskiej,
- Monografia Żarowa,
- Lokalna ścieżka edukacyjno-turystyczna oraz powołanie muzeum ziemi żarowskiej.

H. KRAJOWY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ DO 2023. (KPRES)

KPRES jest to dokument rządowy, który wyznacza kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych. KPRES jest dokumentem, w którym przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej [fragment treści dokumentu].

Działania przewidziane w KPRES ujęto w czterech obszarach tematycznych.

Solidarna wspólnota lokalna. Obszar ten dotyczy współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową. Przewidziane w nim działania pozwolą zmienić zasady współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i

dopasowanych do indywidualnych potrzeb usług społecznych, świadczonych w szczególności przez podmioty działające lokalnie.

Solidarny rynek pracy. W tym obszarze zebrane zostały działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej (np.: CIS, KIS, WTZ, ZAZ przedsiębiorstwa społeczne). Wszystkie te działania przyczynią się do zwiększenia szans na pracę i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej (np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, ubogich).

Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna. Obszar ten obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność.

Solidarne społeczeństwo. W tym obszarze znalazły się działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną.

KPRES ma na celu wzmocnienie procesów dotyczących zwiększania spójności i solidarności społecznej, a także rozwoju lokalnego i społeczno-gospodarczego, w szczególności w wymiarze wspólnot lokalnych i samorządowych.

2. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została przygotowana z wykorzystaniem metodologii partycypacyjno-eksperckiej. W trakcie prac nad dokumentem zapewniono aktywny udział przedstawicieli instytucji publicznych oraz społeczności lokalnej. Rola ekspertów polegała przede wszystkim na przygotowaniu analizy sytuacji społecznej w gminie. Wśród społeczności lokalnej zostały przeprowadzone badania ankietowe, które pozwoliły na diagnozę problemów społecznych, które występują na terenie Gminy z perspektywy jej mieszkańców. Kwestionariusze ankietowe rozdawane były w formie papierowej, metoda ta uznana została za najskuteczniejsze w tym przypadku narzędzie badawcze, ponieważ

pozwoliła na zbadanie w krótkim czasie dużej próby badawczej, przy czym starano się, aby była to grupa jak najbardziej reprezentatywna. Znaleźli się wśród niej reprezentanci takich grup społecznych, jak między innymi: dorośli – kobiety i mężczyźni zamieszkujący Gminę. Przygotowany kwestionariusz składał się z 17 pytań, zdecydowana część z nich to pytania zamknięte. Badania przeprowadzone zostały we wrześniu 2020 roku.

Proces konstruowania Strategii został podzielony na dwa etapy: część diagnostyczną i część programową. Najobszerniejszą część dokumentu stanowi diagnoza sytuacji społecznej, która została skonstruowana na podstawie określenia stanu aktualnych problemów społecznych występujących w Gminie Żarów. Jest wypadkową potrzeb i oczekiwań mieszkańców, sporządzoną przez grono specjalistów z wielu obszarów działalności społecznej i na rzecz różnorodnej grupy świadczeniobiorców. Z diagnozy wynikają najważniejsze obszary problemów społecznych. Najważniejsze kwestie społeczne zidentyfikowano za pomocą ankiet, kart zasobów, analizy mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnej polityki społecznej (SWOT), a także w oparciu o dostępne dane statystyczne. W ramach drugiego etapu – cześć programowa, opracowano konstrukcję struktury celów strategicznych oraz działań niezbędnych do ich realizacji, zmniejszających negatywne zjawiska społeczne występujące na terenie Gminy Żarów. Ukazano w niej również sposób realizacji Strategii oraz jej ramy

finansowe oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań

Podstawowym źródłem danych do przeprowadzonych analiz były statystyki publiczne oraz informacje gromadzone przez różne instytucje, badania ankietowe .

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Żarów jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowo-zachodniej Polsce, w środkowej części województwa dolnośląskiego, w odległości ok. 11 km od Świdnicy, 35 km

od Wałbrzycha i 50 km od Wrocławia. Zajmuje powierzchnię 87,98 km^2 (w tym miasto 6,15 km^2) i liczy 12 391 mieszkańców, z czego 6 851 osób mieszka w mieście .

Miasto i Gmina Żarów jest jedną z ośmiu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu świdnickiego. Do gminy, oprócz miasta Żarów, należy siedemnaście sołectw: Bożanów, Buków, Gołaszyce, Imbramowice, Kalno, Kruków, Łażany, Marcinowiczki, Mielęcin, Mikoszowa, Mrowiny, Pożarzysko, Przyłęgów, Pyszczyn, Siedlimowice, Wierzbna i Zastruże (rys. 1). Gmina Żarów graniczy z gminami: Świdnica, Jaworzyna Śląska, Strzegom, Marcinowice, Udanin, Kostomłoty i Mietków.

Teren gminy ma charakter równinny z niewielkimi wzniesieniami /Wzgórza Imbramowickie/, będącymi pozostałością starych formacji geologicznych, z których najwyższe - Góra Pyszczyńska, osiąga wysokość 275,6 m npm. W obniżeniach między wzgórzami znajdują się skały młodszej generacji, trzecio- i czwartorzędu. Istotnym elementem środowiska przyrodniczego są przepływające przez teren gminy 2 rzeki - Bystrzyca i Strzegomka (z dopływem Tarnawką). Płaskie dna dolinne wymienionych rzek ze względu na okresowe podmakanie zostały pocięte siecią rowów melioracyjnych.

Gmina Żarów

Na terenie gminy Żarów według raportu Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej ilość wpisów przedsiębiorców na dzień 20.10.2020 r. wynosi 650. W Gminie Żarów funkcjonują:

A. Instytucje kultury:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Żarów im. Ks. Jana Twardowskiego
- Gminne Centrum Kultury i Sportu w Żarowie

B. Placówki oświatowe (liczba uczęszczających dzieci - stan na 30.09.2020 r.):

-Żłobek Miejski w Żarowie – 66 dzieci,
- Przedszkole Miejskie w Żarowie („Bajkowe Przedszkole") – do którego uczęszcza 155 dzieci,
- Przedszkole Niepubliczne w Żarowie („Chatka Małolatka") – 52 dzieci,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Żarowie– 783 uczniów,
- Szkoła Podstawowa im. UNICEF w Imbramowicach – 125 uczniów,
- Szkoła Podstawowa im. Anny Jenke w Mrowinach – 74 uczniów,
- Szkoła Podstawowa im. Astrid Lindgren w Zastrużu – 98 uczniów,
- Zespół Szkół im. Jędrzeja Śniadeckiego w Żarowie – do którego uczęszcza 73 uczniów.

Mieszkańcy Gminy Żarów korzystają z opieki zdrowotnej w trzech przychodniach zdrowia: NZOZ MEDICUS, NZOZ PEMED, NZOZ SERAFIN-MED, oferty Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej Szpitala Reumatologiczno – Rehabilitacyjnego im. dr Zbigniewa Walla w Żarowie na oddziale reumatologicznym z pododdziałem rehabilitacyjnym oraz z usług pielęgniarskich świadczonych przez Caritas Archidiecezji Świdnickiej – stacja opieki w Żarowie.

2. DEMOGRAFIA

Gmina Żarów ma 12 391 mieszkańców, z czego 50,6% stanowią kobiety, a 49,4% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 0,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,2 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa dolnośląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Żarów zawarli w 2019 roku 41 małżeństw, co odpowiada 3,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 2,0 rozwodów

przypadających na 1000 mieszkańców. 29,5% mieszkańców gminy Żarów jest stanu wolnego, 53,7% żyje w małżeństwie, 6,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,0% to wdowy/wdowcy. Gmina Żarów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -27. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,18 na 1000 mieszkańców gminy Żarów. W 2019 roku urodziło się 127 dzieci, w tym 49,6% dziewczynek i 50,4% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 336 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,68 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2018 roku 43,8% zgonów w gminie Żarów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 27,6% zgonów w gminie Żarów były nowotwory, a 6,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Żarów przypada 12.41 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2019 roku zarejestrowano 127 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 151 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Żarów -24. W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 4. 61,0% mieszkańców gminy Żarów jest w wieku produkcyjnym, 17,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

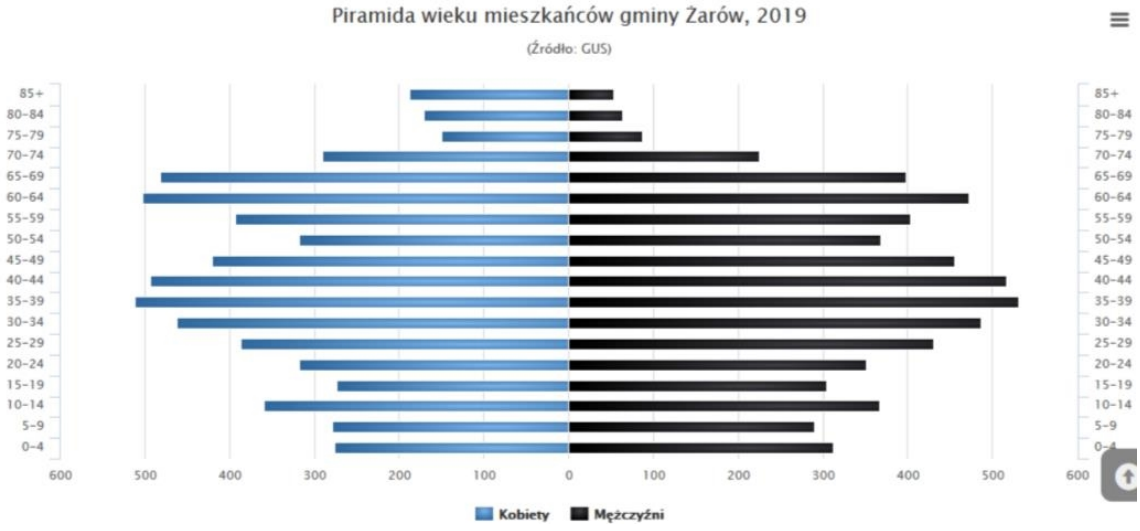

Piramida wieku mieszkańców Gminy Żarów w 2019 roku. Dane statystyczne GUS.

Zachowanie rosnącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym prawdopodobnie niekorzystnie wpłynie na sytuację demograficzną Gminy w przyszłości. Prowadzić to będzie do starzenia się społeczeństwa i stopniowego zmniejszania liczby ludności Gminy. Wiązać się to będzie z coraz **wi**ększymi potrzebami osób starszych, koniecznością zwiększenia oferty kierowanej do tej grupy ekonomicznej.

Tendencją w skali całego kraju jest spowolnienie rozwoju demograficznego oraz znaczące zmiany w strukturze wieku mieszkańców. Trwający proces starzenia się ludności będący wynikiem korzystnego zjawiska, jakim jest wydłużanie się trwania życia, jest pogłębiany niskim poziomem dzietności. Zjawisko to dotyczy również mieszkańców Gminy Żarów. Długość życia nie przekłada się w prosty sposób na pogarszanie się kondycji zdrowotnej osób starszych. Powodem takiego stanu są możliwości zapewnienia opieki medycznej oraz wyższa świadomość w prowadzeniu zdrowego trybu życia.

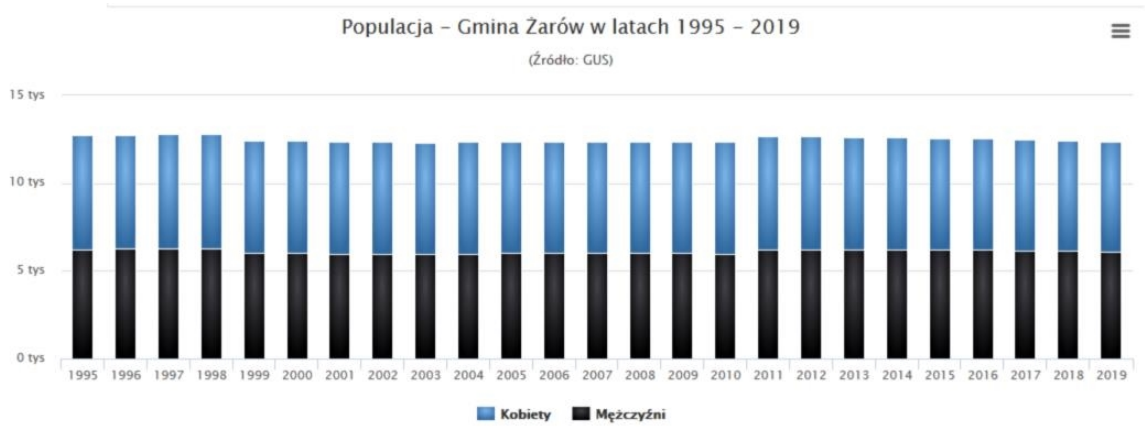

Populacja w Gminie Żarów w latach 1995 – 2019.Dane statystyczne GUS.

Wychodząc naprzeciw potrzebom seniorów, Żarów stale dostosowuje przestrzeń miejską, programy i włącza ich w procesy partycypacyjne. Jednak zjawiskiem, z którym należy się liczyć, jest wzrost liczby seniorów niepełnosprawnych i potrzebujących opieki. Coraz więcej

ludzi osiąga tzw. wiek sędziwy (powyżej 80 lat), w którym wzrasta ryzyko nagłego pogorszenia stanu zdrowia i obniżenia ogólnej sprawności fizycznej, skutkujących znacznym ograniczeniem dostępu do usług i świadczeń oraz uczestnictwa w życiu społecznym. Powoduje to konieczność organizowania funkcji opiekuńczej nad osobą starszą przez system zabezpieczenia społecznego. Obserwowany jest znaczący wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, a także wzrost wydatków na zapewnienie pobytu w domach pomocy społecznej.

3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1).

Pomoc społeczna zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., udzielana jest osobom i rodzinom, w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,

• trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

• alkoholizmu lub narkomanii,

• zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,

• klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

1. prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
2. bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług opiekuńczych),
3. współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym, w celu ograniczania i przeciwdziałania powstawaniu negatywnych zjawisk społecznych,
4. aktywizowanie środowiska lokalnego poprzez współuczestniczenie w inspirowaniu i wdrażaniu pomocy społecznej ukierunkowanej na ciągłe podnoszenie jakości życia,
5. realizacja zadań powierzonych tj. przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych, stypendiów i zasiłków szkolnych, funduszu alimentacyjnego, dodatku energetycznego oraz mieszkaniowego,
6. koordynacja gminnego programu w zakresie profilaktyki, przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wspierania rodziny.

Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2017-2019

Typ świadczenia	2017		2018		2019	
	L. osób	L. rodzin	L. osób	L. rodzin	L. osób	L. rodzin
Pieniężne	222	208	232	219	190	184
Rzeczowe	109	88	97	78	104	90
Wsparcie specjalistyczne	410	860	720	288	980	349
Udzielenie schronienia	10	10	13	11	12	12
Inne/ usługi opiekuńcze/	34	39	43	35	32	37

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie

Z danych statystycznych zawartych w tabeli wynika, że na przestrzeni lat 2017- 2019 nie zauważa się tendencji wzrostu liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej a wręcz przeciwnie, w zakresie świadczeń pieniężnych, zauważalna jest niewielka tendencja spadkowa,

zwłaszcza w 2019 roku. Przyznawane świadczenia rzeczowe utrzymują się na podobnym poziomie w okresie 2017 -2019, jednak widać duże zainteresowanie tą forma wsparcia. Zestawienie wskazuje zwiększone zainteresowanie wsparciem specjalistycznym, zwłaszcza w roku 2019, w którym 980 osób skorzystało z tej formy wsparcia. Wśród osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych nie obserwuje się wyraźnej tendencji zmiennej, na tę formę pomocy zapotrzebowanie jest stałe z lekką fazą wzrostową w roku 2018. Podobną sytuację można zaobserwować analizując liczbę osób korzystających z pomocy w formie schronienia, chociaż wzrost liczby osób bezdomnych w gminie jest zauważalny, jednak w/w osoby nie chcą korzystać z pomocy np. w formie skierowania do schroniska dla osób bezdomnych.

Liczba kontraktów socjalnych zawartych ze świadczeniobiorcami OPS

Rok	**2017**	**2018**	**2019**
Liczba kontraktów socjalnych	28	18	18

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie

Kontrakt socjalny pracownicy socjalni mogą zawierać w każdej sytuacji, w której na przyznanie świadczeń z pomocy społecznej będzie mieć wpływ aktywność osoby lub rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej. Kontrakt socjalny można zawrzeć również z rodziną lub osobą, które uczestniczą w indywidualnym programie usamodzielnienia, integracji lub wychodzenia z bezdomności. Na przestrzeni lat 2017- 2019 odnotowano stały poziom zawierania kontraktów socjalnych.

Wielkość wydatków przeznaczonych na realizację zadań przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2017 – 2019 (Uwzględnia również zadania powierzone do realizacji m.in.: świadczenia rodzinne, świadczenia 500+, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, dodatki mieszkaniowe, zasiłki i stypendia szkolne, realizację profilaktyki, wsparcie dla rodzin)

Rok	**2017**	**2018**	**2019**
Wielkość wydatków ogółem:	13 244 418,36	13 229 341,42	16 791 441,27

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie

Tabela wskazuje, że w roku 2019 wydatkowanych było znacznie więcej środków finansowych co jest spowodowane delegacją nowych zadań do Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej poza zadaniami określonymi w ustawie o pomocy społecznej realizuje postępowania w przedmiocie świadczeń rodzinnych, świadczeń 500+, świadczeń 300+, funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, dodatku energetycznego, zasiłków i stypendiów szkolnych. Na wzrost wydatków wpływają także pozyskiwane środki zewnętrzne w ramach realizowanych projektów. Ponadto koordynuje działania związane z profilaktyką uzależnień, przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, wspieraniem rodzin asystenturą oraz partycypuje w pieczę zastępczą a zwłaszcza zwiększają się wydatki związane utrzymaniem pensjonariuszy w Domach Pomocy Społecznej.

Powody przyznania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2017-2019

Powód trudnej sytuacji życiowej	2017	2018	2019
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Niepełnosprawność	91	83	77
Bezrobocie	88	78	62
Alkoholizm	40	38	40
Narkomania	1	0	0
Ubóstwo	28	42	23
Zdarzenie losowe	1	4	0
Bezdomność	19	21	21
Bezradność w spr. opiekuńczo –wych.	44	42	44
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	8	7
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	5	0
inne (jakie?) np. przemoc w rodzinie	8	6	7

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie

W latach 2017 - 2019 najczęstszą przesłanką z powodu której przyznawano rodzinie pomoc była niepełnosprawność, co może być efektem starzejącego się społeczeństwa. Bezrobocie jest kolejnym powodem przyznania pomocy, chociaż w poszczególnych latach widać tendencję spadkową, w 2017 roku liczba rodzin to 88 a już w roku 2019 liczba rodzin , które dotknięte były problemem bezrobocia to 62.Ubóstwo, z uwagi na konieczność spełnienia obligatoryjnego kryterium dochodowego nie stanowi odrębnej przesłanki. Kolejnym powodem ubiegania się o pomoc była: bezradność i alkoholizm, które na przestrzeni 3 lat mają tendencję wzrostową, co może budzić niepokój. Najmniej zauważalne wśród przyczyn są takie zjawiska jak: zdarzenia losowe, trudności po opuszczeniu zakładu karnego, bezdomność i inne takie jak klęska żywiołowa czy przemoc w rodzinie.

Wieloletni Program Wspierania finansowego Gmin „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019 2023" a wcześniej w latach 2014-2019 „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania" to wynik Uchwały Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. oraz Uchwały Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie ustanowienia w/w programu.

Pomoc przysługuje rodzinie lub osobie samotnie gospodarującej której dochód z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku nie przekracza 150 % kryterium dochodowego tj:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 1051,50 zł
- dla rodziny – 792,00 zł /na osobę w rodzinie/

W ramach w/w Programu realizowane są działania dotyczące, w szczególności, zapewnienia pomocy w zakresie dożywiania:

- dzieciom do 7 roku życia,
- uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,
- osobom i rodzinom spełniającym określoną przesłankę wymienioną w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876).

Realizacja dożywiania na przestrzeni lat 2017-2019.

ROK	Rzeczywista liczba osób objętych wsparciem dożywiania	Z czego na wsi	w tym: Liczba dzieci
2017	155	51	72
2018	124	34	11
2019	234	78	83

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie

W ramach realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019 2023" na przestrzeni lat 2017/2019 obserwujemy znaczny wzrost świadczeniobiorców, co potwierdza wcześniejszą analizę, z której wynika, iż jest duże zapotrzebowanie na świadczenia niepieniężne. Dostrzega się duże różnice pomiędzy dożywianiem dzieci i dorosłych, z czego można wnioskować, że zmniejszenie liczby dzieci dożywianych jest efektem programu „500+", natomiast wzrost liczby osób dorosłych może oznaczać, że pogarsza się status materialny osób dorosłych.

4. OBSZAR DZIAŁAŃ NA RZECZ DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, organizowana jest przy wsparciu m.in.:

- asystenta rodziny,
- kuratora sądowego,
- placówki wsparcia dziennego,
- placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego oraz rodzinnego,
- pieczy zastępczej w formie:

- rodzinnej – rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka,
- instytucjonalnej – placówka opiekuńczo – wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna oraz interwencyjny ośrodek preadopcyjny,

- zakład poprawczy,
- młodzieżowy ośrodek wychowawczy,
- młodzieżowy ośrodek socjoterapii,
- specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy.

Wszystkie placówki działają w kierunku wyrównywania szans dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół na terenie gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 5 ankiet.

Stopień nasilenia problemów na terenie szkół

Lp.	Cechy problemów społecznych	Stopień nasilenia cechy	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)	17	
2.	Konflikty z rodzeństwem	10	
3.	Konflikty z nauczycielami	7	
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi	138	
5.	Kłamstwa	22	

6.	Wagary	30	
7.	Alkoholizowanie się	2	
8.	Narkotyzowanie się	xx	xx
9.	Palenie papierosów	42	
10.	Ucieczki z domu	1	
11.	Kradzieże	10	
12.	Agresja i przemoc, w tym:	131	
	- poniżanie	60	
	- zastraszanie	7	
	- znęcanie się	1	
	- bicie	62	
	- wymuszanie pieniędzy	1	
	- zmuszanie do palenia papierosów	xx	xx
13.	Autoagresja	1	
14.	Przestępczość ujawniona	1	
15.	Niszczenie mienia szkolnego	12	
16.	Drugoroczność	20	
17.	Udział w grupach negatywnych	xx	xx
18.	Opieka kuratora sądowego	20	
19.	Przemoc w rodzinie	22	
20.	Zaniedbanie przez dom	30	
21.	Wykorzystywanie seksualne	1	

Dane pozyskane ze szkół

Analizując powyższe dane szkoły wskazały, iż najistotniejszym problemem uczniów w środowisku szkolnym są konflikty z rówieśnikami - 138 przypadków. Przy założeniu, że ogólna liczba uczniów w badanych szkołach wynosi 1153 osoby (stan na 30.09.2020 r.), konflikty z kolegami stanowią 11,97%. Kolejnym problemem wskazanym przez szkoły jest agresja i przemoc, stanowiąca 131 z ujawnionych przypadków.

Cieszy fakt, że w szkołach nie odnotowano negatywnych zachowań, tj.: narkotyzowanie się, zmuszania do palenia papierosów oraz udziału w grupach negatywnych np. sekty, subkultury.

Szkoły wskazywały następujące najczęściej występujące problemy: agresja rówieśnicza fizyczna i słowna, z przewagą słownej, niszczenie mienia, niska tolerancja na niższy status społeczny innych, niskie kompetencje i niewydolność wychowawcza rodziców, a także brak współpracy ze strony rodziców, roszczeniowość oraz niezaradność życiową. Ponadto wskazano na problemy wychowawcze, związanie z okresem dojrzewania i próby ryzykownych zachowań.

Wszystkie szkoły współpracują z OPS w zakresie dożywiania uczniów, profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziców w zakresie pracy socjalnej, asystentury rodzinnej, pomocy finansowej, podejmowanych działań środowiskowych Ponadto szkoły współpracują z: Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Świdnicy, logopedą, kuratorami sądowymi, Policją, organizacjami pozarządowymi zajmującymi się opieką nad dzieckiem i młodzieżą, lekarzami, Gminnym Centrum Kultury i Sportu w Żarowie, Biblioteką Publiczną, parafiami, klubami sportowymi, strażą pożarną, sołectwami, Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie w Świdnicy, Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Wałbrzychu, Agencją Rynku Rolnego, firmami szkoleniowymi oraz innymi szkołami z terenu województwa.

Szkoły posiadają dobrą bazę sportowo – rekreacyjną, w większości mają dostęp do sali gimnastycznej, Internetu, w większości szkół funkcjonują świetlice szkolne lub organizowane są pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo – wychowawcze. W żadnej z nich nie funkcjonują klasy integracyjne. Placówki oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe tj.: rewalidacyjne, wyrównawcze, korekcyjno – kompensacyjne, rozwijające zainteresowania uczniów, terapię pedagogiczną, logopedyczną, socjoterapię, gimnastykę korekcyjną, zajęcia wspierające z języka polskiego, matematyki, koła językowe, zajęcia programowania, ruch naukowy, koła wokalno – instrumentalne, zajęcia szachowe, taneczne, teatralne, teologiczne, sportowe oraz zajęcia przygotowujące do matury. Ponadto w szkołach przeprowadza się badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego, a powszechnie realizowane programy profilaktyczne (z zakresu profilaktyki uzależnień, ochrony przed sektami, profilaktyki przemocy i agresji) i naprawcze, skutecznie łagodzą zjawiska patologiczne i zapobiegają ich występowaniu.

Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych, tj. Wielka Orkiestra

Świątecznej Pomocy, Adopcja Serca, Góra Grosza, oraz przy organizowaniu zbiórek nakrętek, żywności, wyprawki szkolnej i pomocy rzeczowej dla najbardziej potrzebujących, karmy dla zwierząt przebywających w schroniskach. Ponadto dzieci i młodzież aktywnie uczestniczą w organizacji lokalnych przedsięwzięć kulturalno-oświatowych oraz sportowych, m.in. w „Dniach Żarowa", „Dzień Godności" czy dożynki gminne.

Dzieci objęte pomocą Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w powiecie świdnickim

Szkoła podstawowa

Kategoria badania	2016/2017	2017/2018	2018/2019
	Liczba uczniów	Liczba uczniów	Liczba uczniów
Badania psychologiczne	922	1000	1131
Badania pedagogiczne	966	998	1082
Badania pedagogiczne pod kątem trudności w zachowaniu	40	29	23
Wydanie orzeczenia do kształcenia specjalnego	282	268	432
Wydanie orzeczenia do nauczania indywidualnego	204	108	82
Badania w zakresie dostosowania wymagań programowych	327	12	141
Badania w sprawie pozostawienia na drugi rok	0	0	0

Dane z Zespołu Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Świdnicy

Dane statystyczne wykazują, że zauważa się wyraźną tendencję wzrostową między rokiem 2016/2017 a 2018/2019 w liczbie przeprowadzonych badań psychologicznych. W przypadku badań pedagogicznych ta tendencja jest również wzrostowa jak i liczba wydanych orzeczeń do kształcenia specjalnego.. Zmniejsza się natomiast liczba badań pedagogicznych pod kątem trudności w zachowaniu, wydanie orzeczeń do nauczania indywidualnego oraz badań w zakresie dostosowania wymagań programowych.

Szkoła ponadpodstawowa

Kategoria badania	2016/2017	2017/2018	2018/2019
	Liczba uczniów	Liczba uczniów	Liczba uczniów
Badania psychologiczne	139	150	107
Badania pedagogiczne	125	130	76
Badania pedagogiczne pod kątem trudności w zachowaniu	21	1	1

Wydanie orzeczenia do kształcenia specjalnego	61	14	34
Wydanie orzeczenia do nauczania indywidualnego	69	44	58
Badania w zakresie dostosowania wymagań edukacyjnych	41	1	11
Badania pod kątek przejścia do SPdZ	12	11	0
Badania pod kątem wyboru kierunku kształcenia	9	10	7

Dane z Zespołu Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Świdnicy

Dane statystyczne zawarte w powyższej tabeli na przestrzeni lat 2016 – 2019 wskazują tendencję spadkową w liczbie przeprowadzonych badań psychologicznych i pedagogicznych. Wyraźną tendencję spadkową zauważa się także w liczbie przeprowadzonych badań pod kątem wyboru kierunku kształcenia.

5. WSPARCIE RODZINY – ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny, to osoba, która asystuje rodzinie, współtowarzyszy, jest współobecna, jest w pogotowiu kiedy trzeba udzielić pomocy oraz wpłynąć na świadomość. Jego celem jest wpływ na zmianę myślenia członków rodziny o ich codziennym życiu, funkcjach, prawidłowym funkcjonowaniu dzieci. Rolą asystenta jest pomoc rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz określenie planu działania, mającego na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Lista realizowanych zadań wynika z funkcji jakie pełni asystent tj. wsparcie psychologiczno - emocjonalne, funkcja diagnostyczno – monitorująca, doradcza, mediacyjna, wychowawcza, motywująco – aktywizacyjna oraz planistyczna, organizacyjna, a także oceniająca efekty własnego warsztatu przez pryzmat funkcjonowania rodziny.

Zadania asystenta rodziny określone są w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należą do nich:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym, grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uznawana jest za niezbędną,
- realizowanie działań przez asystenta, określonych w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem".

Liczba rodzin objętych wsparciem ze strony asystenta rodziny w latach 2017 – 2019

DANE W ZAKRESIE:	**ROK 2017**	**ROK 2018**	**ROK 2019**
LICZBA RODZIN OBJĘTYCH	20	21	22

ASYSTENTURĄ			
LICZBA RODZIN W KTÓRYCH ZAKOŃCZONO WSPÓŁPRACĘ Z ASYSTENTEM Z UWAGI NA ZREALIZOWANY PLAN PRACY Z RODZINĄ	3	1	4
LICZBA RODZIN W KTÓRYCH ZAKOŃCZONO WSPÓŁPRACE Z UWAGI NA BRAK WSPÓŁPRACY LUB BRAK POZYTYWNYCH ROKOWAŃ	3	2	3

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie

Z danych statystycznych wynika, że zapotrzebowanie na formę pomocy w postaci asystenta rodziny systematycznie wzrasta.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 przyjęty został Uchwałą Nr XLV/ 324/2017 Rady Miejskiej w Żarowie z dnia 23 listopada 2017 r. Celem głównym Programu jest przede wszystkim wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, a także profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania pozytywnego modelu rodziny.

Cele wskazane w Programie realizowane były w 2019 roku poprzez następujące zadania:

- praca socjalna polegająca na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz systematyczne monitorowanie sytuacji rodzin,
- objęcie dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym dożywianiem,
- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzin, spełniającym kryteria określone w ustawie o pomocy społecznej,
- objęcie rodzin wsparciem ze strony asystenta rodziny, zapewnienie przez asystenta rodziny poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę, zgodnie z ustawą o

wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",

- zapewnienie bezpłatnego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, terapeuta uzależnień, radca prawny, psychoterapeuta ds. pracy z osobami w kryzysie, konsultacje dla osób dotkniętych przemocą i stosujących przemoc w rodzinie),
- umożliwienie dzieciom korzystania ze wsparcia udzielanego w placówce wsparcia dziennego oraz grupach zajęciowych o charakterze opiekuńczo - wychowawczym,
- zorganizowanie warsztatów doskonalących kompetencje wychowawcze rodziców w ramach programu "Szczęśliwy dom - Szczęśliwe dzieciństwo" oraz "Szkoła dla rodziców i wychowawców",
- pomoc rodzinie, w której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w prawidłowym funkcjonowaniu, ponoszenie odpłatności za pobyt dziecka w pieczy,
- podejmowanie interwencji kryzysowej, współpraca z Gminą Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym, sądem, Policją, szkołami, itp. w celu wypracowania wspólnych działań na rzecz rodzin,
- udział w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach społecznych,
- podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób pracujących na rzecz rodzin poprzez udział w szkoleniach i konferencjach tematycznych,
- organizowanie i finansowanie zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z terenu gminy (np. "Fantastyczne możliwości", "Archipelag Skarbów), realizacja warsztatów profilaktyczno - edukacyjnych dla rodziców ("Jak rozpoznać, że dziecko wchodzi w uzależnienia - wczesna interwencja", "Zdrowo żyć, zdrowym być").

6. OSOBY BEZROBOTNE

Bezrobotnym jest osoba niezatrudniona i nie wykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. Szczegółowe regulacje definicji osoby bezrobotnej określa ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Osoby bezrobotne są grupą bardzo niejednorodną, bowiem należą do niej zarówno osoby młode, które nie mają doświadczenia zawodowego bądź osoby starsze, które mają

doświadczenie zawodowe, ale ich kwalifikacje się zdezaktualizowały. „Zróżnicowanie dotyczy między innymi: poziomu wykształcenia, doświadczenia zawodowego, posiadanych kwalifikacji, sytuacji materialnej, umiejętności poruszania się po rynku pracy, zaangażowania w poszukiwanie pracy, czasu pozostawania bezrobotnym, osobistego podejścia bezrobotnego do sytuacji w jakiej się znalazł."[1] W związku z tymi różnymi czynnikami wpływającymi na sytuację osoby bezrobotnej, nie można stosować takich samych metod wsparcia dla danych osób.

Stopa bezrobocia jest wielkością statystyczną, opisującą nasilenie zjawiska bezrobocia w danej populacji. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia jako stosunek osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie.

W Gminie Żarów na 1000 mieszkańców pracuje 335 osób. Bezrobocie rejestrowane w gminie Żarów wynosiło w 2019 roku 3,6% (3,9% wśród kobiet i 3,3% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Żarów wynosiło 4 427,25 PLN, co odpowiada 91.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Żarów 1 668 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 192 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -476. 11,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Żarów pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 47,5% w przemyśle i budownictwie, a 13,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

[1] „Matryca Kurcmana – nowy instrument rynku pracy", Centrum Doradztwa Strategicznego, Kraków 2008

Stopa bezrobocia w Gminie Żarów. Dane statystyczne GUS

W gminie Żarów w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 190 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 767 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 90 nowych podmiotów, a 47 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (123) podmiotów zarejestrowano w roku 2011, a najmniej (74) w roku 2016.

W tym samym okresie najwięcej (139) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (47) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2019 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Żarów najwięcej (75) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 155) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,4% (17) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 27,7% (330) podmiotów, a 70,8% (843) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

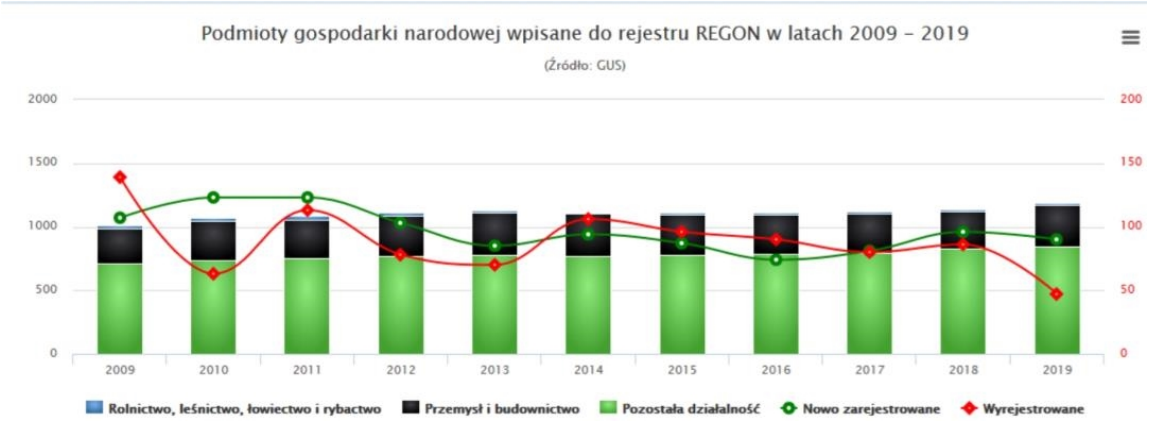

Podmioty gospodarki narodowej 2009-2019 r. Dane statystyczne GUS.

Suma wydatków z budżetu gminy Żarów wyniosła w 2018 roku 70,6 mln złotych, co daje 5,7 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 21.2% w porównaniu do roku 2017. Największa część budżetu gminy Żarów - 23.4% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 600 - Transport i łączność (14.9%) oraz na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (11.4%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 21,1 mln złotych, czyli 29,9% wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu gminy Żarów wyniosła w 2018 roku 61,2 mln złotych, co daje 4,9 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 17.6% w porównaniu do roku 2017. Największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (40.3%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 758 - Różne rozliczenia (13.7%) oraz z Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa (8.8%). W budżecie gminy Żarów wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 773 złotych na mieszkańca (15,8%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 44,0 złotych na mieszkańca (0,9%).

Wydatki budżetu w Gminie Żarów w 2018 roku. Dane statystyczne GUS

Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie w ramach reintegracji zawodowej systematycznie współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Świdnicy, który oferuje: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, organizację szkoleń oraz różne instrumenty rynku pracy, w tym m.in. finansowanie dodatków aktywizacyjnych czy dofinansowanie wyposażenia miejsc pracy.

Ponadto dużym wsparciem dla bezrobotnych z Gminy Żarów okazała się powstała w 2010 roku Spółdzielnia Socjalna „Raz, Dwa, Trzy" w Żarowie, która z roku na rok zatrudnia coraz większą grupę osób. Poza zatrudnianiem bezrobotnych, Spółdzielnia angażuje się w lokalne działania środowiskowe, sprzyjające integracji mieszkańców, czego przykładem są Miasteczko Św. Mikołaja, organizowane wizyty studyjne i inne. Spółdzielnia nagradzana jest prestiżowymi nagrodami w sali kraju.

7. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Uzależnienie od alkoholu jest zaburzeniem psychicznym i zaburzeniem zachowania, które diagnozuje się w oparciu o Międzynarodową Statystyczną Klasyfikację Chorób i Problemów Zdrowotnych – Rewizja X (ICD X). Alkoholizm jest chorobą, w której osoba nią dotknięta traci kontrolę nad piciem i nie jest w stanie utrzymać się przez dłuższy czas w abstynencji[2].

[2] A. Markiewicz, *Środki odurzające a młodzież*, Koszalin 2002, s. 34.

Terminem tym oznacza się chorobę, która jest jedną z konsekwencji nadużywania alkoholu, czyli spożywania tej substancji w sposób powodujący negatywne, a w dalszych fazach dramatycznie bolesne konsekwencje zarówno dla pijącego alkohol, jak i dla jego najbliższego otoczenia[3].

Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie, bowiem prowadzi nie tylko do poważnych problemów społecznych czy zdrowotnych w życiu jednostki, ale powoduje także szkodliwe następstwa w życiu rodziny i społeczeństwa.

Profilaktyka należy do tych działań ludzkich, które zmierzają do zapobiegania niepożądanym zjawiskom społecznym, względnie mają na celu szeroko pojętą promocję zdrowia fizycznego, psychicznego i moralnego. Realizacja profilaktyki przeciwalkoholowej powinna być kontynuowana poprzez oddziaływanie na wszystkie środowiska społeczne, w których upływa życie dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy. Dlatego aby przeciwdziałać negatywnym skutkom nadużywania substancji psychoaktywnych oraz minimalizować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest w dalszym ciągu podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym. Ważną rolę w tym procesie odgrywają uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Działania podejmowane przez Gminę Żarów w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych obejmują wiele obszarów, nad którymi koordynację sprawuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień. Do ustawowych działań komisji należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, ujętych w gminnym programie,

- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,

- opiniowanie i wydawanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych,

---

3 M. Dziewiecki, *Nowoczesna profilaktyka uzależnień*, Radom 2003, s. 32.

- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie profilaktyki i problemów uzależnień

1. Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem 25) - stan na 31.12.2019 r.
   - maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określoną przez uchwałę rady gminy - stan na 31.12.2019 r.:
     a) poza miejscem sprzedaży - ogółem 105
     b) w miejscu sprzedaży - ogółem 40
   - liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych w 2019 roku
     a) poza miejscem sprzedaży:
     - do 4,5% (oraz piwa) - 4
     - od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) - 4
     - pow. 18% - 4
   - liczba zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych, ważnych w 2019 r.:
     a) poza miejscem sprzedaży - 64
     b) w miejscu sprzedaży - 13
2. Liczba nowych wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe złożone do KRPA
   a) 2017 - 49
   b) 2018 - 37
   c) 2019 - 33
3. Pomoc Miejskiego/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
   a) Rok 2017 (Liczba rodzin ogółem 245)
      - Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień 40
   b) Rok 2018 (Liczba rodzin ogółem 219)
      - Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień 38
   c) Rok 2019 (Liczba rodzin ogółem 221)

- Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień 40

4. Grupy samopomocowe
   a) AA (dla osób uzależnionych) - 1
   b) Al- Anon (dla osób współuzależnionych) - 0
   c) Inne - **0**
5. Zajęcia opiekuńczo wychowawcze i profilaktyczne w 2019 roku :
   a) Placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej - ilość placówek 1
      - Ilość dzieci 11
      - Dzieci z rodzin alkoholowych 5
      - Liczba wychowawców 5
   b) Zajęcia dla dzieci z programem opiekuńczym - ilość grup 3
      - Ilość dzieci 82
      - Dzieci z rodzin alkoholowych 22
      - Liczba wychowawców 3

6. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży :
   a) 2017 - nazwy/ rodzaj (np.: warsztaty, teatr, prelekcja, szkolenie, inne)

MIĘDZYSZKOLNY TURNIEJ WIEDZY O ZAGROŻENIACH I BEZPIECZEŃSTWIE

W turnieju uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych z terenu Gminy Żarów oraz uczniowie Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żarowie. Zgodnie z regulaminem, turniej rozpoczął się od rozdania Kalendarza Ucznia Opracowanie Kalendarza Ucznia zawierającego treści profilaktyczne jest ważnym elementem turnieju bowiem pozwala uświadomić dzieciom, jakie zagrożenia mogą ich spotkać w życiu codziennym. Kolejny etap stanowiły spotkania tematyczne, w czasie których omawiana była tematyka zagrożeń życia codziennego (tj. przemoc, uzależnienia od substancji psychoaktywnych), zasady bezpieczeństwa w sytuacjach zagrożeń, pokazy strażackie oraz pogadanki profilaktyczne ze strażakami. Ponadto w szkołach prowadzone były przez pielęgniarki zajęcia praktyczne udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Cel turnieju obejmuje przede wszystkim: zapoznanie dzieci i młodzieży z zagrożeniami życia codziennego, kształtowanie zachowań minimalizujących lub chroniących

przed negatywnym oddziaływaniem substancji psychoaktywnych, a także przekazanie podstawowej wiedzy z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych, prewencji, bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Podczas finału uczniowie po raz kolejny zaprezentowali scenki profilaktyczne, poruszające m.in. problematykę uzależnień, cyberprzemocy oraz promocji zdrowego stylu życia.

KAMPANIE PROFILAKTYCZNE I EDUKACYJNE

„Zachowaj Trzeźwy Umysł"

Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł" w Gminie Żarów rozpoczęła się od przekazania szkolnym koordynatorom materiałów tematycznych. Cele główne kampanii, której hasło przewodnie brzmiało „Na skrzydłach przyjaźni", obejmowały:

- Wspieranie pozytywnych wyborów życiowych dzieci i młodzieży
- Uświadomienie siły wpływu grupy rówieśniczej na jednostkę
- Ograniczenie podejmowania przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych
- Wspieranie działalności wychowawczej szkół i placówek oświatowych w zakresie nowoczesnej edukacji prozdrowotnej (alkohol, papierosy, dopalacze, nowe narkotyki) poprzez prowadzenie zajęć profilaktycznych, spotkań, konkursów.

W ramach kampanii przeprowadzono w placówkach liczne działania, służące realizacji celów, w oparciu o otrzymane edukacyjno - profilaktyczne karty pracy dla uczniów.

„Postaw na rodzinę"

Gmina Żarów w 2017 r. po raz kolejny włączyła się w realizację ogólnopolskiej Kampanii „Postaw na rodzinę". Wzmacnianie więzi w rodzinie to najlepsza profilaktyka. Pozytywny przekaz kampanii „Postaw na rodzinę!" jest najlepszym sposobem na chronienie młodych ludzi przed zachowaniami ryzykownymi**.** „Trzeźwość - to u nas rodzinne!"– to hasło ubiegłorocznej edycji „Postaw na rodzinę!", w której apelowano do rodziców, by nie oswajali dzieci z alkoholem. Ponadto poruszano kwestię dobrej komunikacji w rodzinie jako skuteczną ochronę przed używkami oraz apelowano do uczniów, by nie próbowali dorównać kolegom, którzy mają już za sobą eksperymenty z alkoholem. W ramach kampanii przeprowadzono wśród uczniów liczne działania, służące realizacji celów, w oparciu o otrzymane materiały.

PROGRAM PROFILAKTYCZNY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY:

„Archipelag skarbów" – rekomendowany program profilaktyczny

Archipelag Skarbów jest programem profilaktycznym ukierunkowanym na ograniczenie zachowań problemowych (używanie alkoholu, narkotyków, przemoc rówieśnicza).

Program profilaktyczny Archipelag Skarbów składał się z trzech elementów: dwóch mityngów dla młodzieży, spotkania dla rodziców oraz szkolenia dla Rady Pedagogicznej.

„Chcę zdrowo i bezpiecznie żyć"

W ramach niniejszego programu w szkołach na terenie gminy przeprowadzono warsztaty profilaktyczne z zakresu substancji psychoaktywnych. Cele programu obejmowały:

- zwiększenie umiejętności intra-personalnych i interpersonalnych (rozumienie siebie i własnych uczuć, wyrażanie uczuć, komunikowanie się szczególnie w grupie rówieśniczej, budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby),
- dostarczenie wiedzy nt. genezy i istoty uzależnień,
- budowanie systemu wartości (podejmowanie decyzji i dokonywanie wyborów).

„Dopóki masz wybór"

*S*łowno – muzyczny program profilaktyczny. Celem programu było pokazanie młodym ludziom jakie ryzyko wiąże się z sięganiem po alkohol i narkotyki.

"Program Domowych Detektywów"- rekomendowany program profilaktyczny

Szkolny program profilaktyki uniwersalnej dla uczniów w wieku 10-12 lat oraz ich rodziców i nauczycieli ukierunkowany na zapobieganie inicjacji alkoholowej. Celem głównym programu jest zapobieganie piciu alkoholu przez 10-12-latków poprzez ustalanie rodzinnych zasad dotyczących alkoholu, ułatwianie rozmów na temat alkoholu pomiędzy rodzicami i ich dorastającymi dziećmi, a także poprzez wzmacnianie innych czynników chroniących takich jak: umiejętność odmawiania w sytuacji presji skłaniającej do picia alkoholu, normy rówieśnicze przeciwne piciu oraz odpowiednia do wieku wiedza na temat alkoholu. Ilość osób uczestniczących :

- Uczniów ok 500
- Nauczycieli 33
- Rodziców 216

b) 2018 – nazwy / rodzaj (np.: warsztaty, teatr, prelekcja, szkolenie, inne)

MIĘDZYSZKOLNY TURNIEJ WIEDZY O ZAGROŻENIACH I BEZPIECZEŃSTWIE

W turnieju uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych z terenu Gminy Żarów oraz uczniowie Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żarowie. Zgodnie z regulaminem, turniej rozpoczął się od rozdania Kalendarza Ucznia Opracowanie Kalendarza Ucznia zawierającego treści profilaktyczne jest ważnym elementem turnieju bowiem pozwala uświadomić dzieciom, jakie zagrożenia mogą ich spotkać w życiu codziennym. Kolejny etap stanowiły spotkania tematyczne, w czasie których omawiana była tematyka zagrożeń życia codziennego (tj. przemoc, uzależnienia od substancji psychoaktywnych), zasady bezpieczeństwa w sytuacjach zagrożeń, pokazy strażackie oraz pogadanki profilaktyczne ze strażakami. Ponadto w szkołach prowadzone były przez pielęgniarki zajęcia praktyczne udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Cel turnieju obejmuje przede wszystkim: zapoznanie dzieci i młodzieży z zagrożeniami życia codziennego, kształtowanie zachowań minimalizujących lub chroniących przed negatywnym oddziaływaniem substancji psychoaktywnych, a także przekazanie podstawowej wiedzy z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych, prewencji, bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Podczas finału uczniowie szkół tradycyjnie zaprezentowali scenki profilaktyczne poruszające m.in. problematykę uzależnień, zaburzeń odżywiania oraz promocji zdrowego stylu życia.

KAMPANIE PROFILAKTYCZNE I EDUKACYJNE

„Zachowaj Trzeźwy Umysł"

Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł" w Gminie Żarów rozpoczęła się od przekazania szkolnym koordynatorom materiałów tematycznych. Cele główne kampanii, której hasło przewodnie brzmiało „AUTOPORTRET. Zadziwiam siebie, gdy siebie poznaję! - czyli o budowaniu poczucia własnej wartości", obejmowały:

- Wspieranie budowy poczucia własnej wartości
- Nauka samooceny, doskonalenie umiejętności pozytywnego myślenia
- Wspieranie pozytywnych wyborów dzieci i młodzieży
- Ograniczenie podejmowania przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych
- Wspieranie działalności wychowawczej szkół i placówek oświatowych w zakresie nowoczesnej edukacji prozdrowotnej (alkohol, papierosy, dopalacze, nowe narkotyki) poprzez prowadzenie zajęć profilaktycznych, spotkań, konkursów.

W ramach kampanii przeprowadzono w placówkach liczne działania, służące realizacji celów, w oparciu o otrzymane edukacyjno - profilaktyczne karty pracy dla uczniów.

„Postaw na rodzinę"

W ramach pedagogizacji rodzin przystąpiliśmy do ogólnopolskiej kampanii „Postaw na rodzinę", celem kampanii jest odwołanie się do najważniejszej wartości w życiu każdego z nas - rodziny. Ponadto wzmacnianie więzi w rodzinie to najlepsza profilaktyka. Pozytywny przekaz kampanii „Postaw na rodzinę!" jest najlepszym sposobem na chronienie młodych ludzi przed zachowaniami ryzykownymi**.** „Troszczymy się o siebie!"– to hasło ubiegłorocznej edycji „Postaw na rodzinę!", w której podpowiadano rodzicom jak okazywać troskę swoim dzieciom.. Dodatkowo uświadamiano uczniom przy użyciu różnych metod aktywizujących, w tym gier, rozpoznawać cudze emocje i uczucia, co miało pomóc dzieciom w budowaniu wartościowych relacji w szkole i rodzinie. Przedstawiono to jako najlepszy sposób, aby chronić dzieci przed alkoholem i innymi zagrożeniami. Nowością tegorocznej kampanii były informacje o profilaktyce Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS). W kampanię zaangażowały się, podobnie jak w latach ubiegłych szkoły działające na terenie Gminy Żarów oraz asystenci rodziny.

PROGRAMY PROFILAKTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY:

„Archipelag skarbów" – rekomendowany program profilaktyczny

Archipelag Skarbów jest programem profilaktycznym ukierunkowanym na ograniczenie zachowań problemowych (używanie alkoholu, narkotyków, przemoc rówieśnicza).

„Chcę zdrowo i bezpiecznie żyć"

W ramach niniejszego programu w szkołach na terenie gminy przeprowadzono warsztaty profilaktyczne z zakresu substancji psychoaktywnych. Cele programu obejmowały:

- zwiększenie umiejętności intra-personalnych i interpersonalnych (rozumienie siebie i własnych uczuć, wyrażanie uczuć, komunikowanie się szczególnie w grupie rówieśniczej, budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby),
- dostarczenie wiedzy nt. genezy i istoty uzależnień,
- budowanie systemu wartości (podejmowanie decyzji i dokonywanie wyborów).

„Debata" - rekomendowany program profilaktyczny

Realizowany we wszystkich szkołach podstawowych z terenu Gminy Żarów program "Debata" ma za zadanie opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród młodzieży oraz uświadamia zagrożenia wynikające z korzystania ze środków psychoaktywnych.

"Przyjazna zabawa to fajna sprawa"- warsztaty profilaktyczne

Zrealizowane wśród uczniów z klas I-III warsztaty miały na celu uświadomienie dzieciom czym są konflikty, co je wywołuje, a także jakie konsekwencje mogą z nich wynikać. Prowadzone zajęcia pomagają kształtować prawidłowy system wartości oraz uczą pozytywnego nastawienia do siebie i otoczenia.

"Fonoholizm", "Życie w sieci - uzależnienie od Internetu i portali społecznościowych"

Celem warsztatu było uwrażliwienie uczniów na zagrożenia, jakie wiążą się z nadużywaniem telefonu komórkowego oraz wypracowanie metod jego eliminowania. Ponadto uświadomiono uczniom mechanizmy uzależnienia i zagrożenia wynikające z uzależnienia od Internetu i portali społecznościowych.

"Alkohol, papierosy, dopalacze i narkotyki - warsztat z zakresu profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych

Celem warsztatu było uświadomienie uczniom jak daleko idące konsekwencje niesie zażywanie substancji psychoaktywnych - uzależnienie fizyczne, psychiczne oraz konsekwencje prawne.

"W krainie bajtów" - spektakl profilaktyczny

Spektakl profilaktyczny poruszający kwestie zagrożeń wynikających z kontaktu ze współczesnymi mediami. W trakcie programu demonstrowane są i analizowane negatywne aspekty wpływu nowych technologii na psychikę młodego odbiorcy w procesie kształtowania jego osobowości. Ilość osób uczestniczących :

- Uczniów ok 450
- Nauczycieli 30
- Rodziców 51

c) 2019 - nazwy/ rodzaj (np.: warsztaty, teatr, prelekcja, szkolenie, inne)

MIĘDZYSZKOLNY TURNIEJ WIEDZY O ZAGROŻENIACH I BEZPIECZEŃSTWIE

W turnieju uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych z terenu Gminy Żarów oraz uczniowie klas gimnazjalnych. Zgodnie z regulaminem, turniej rozpoczął się od rozdania Kalendarza Ucznia Opracowanie Kalendarza Ucznia zwierającego treści profilaktyczne jest

ważnym elementem turnieju bowiem pozwala uświadomić dzieciom, jakie zagrożenia mogą ich spotkać w życiu codziennym. W ubiegłym roku temat przewodni brzmiał "Alkohol i papierosy to trucizna". Uczniowie dowiedzieli się w jaki sposób alkohol i papierosy niszczą nasz organizm. Kolejny etap stanowiły spotkania tematyczne z psychologiem i policjantem, w czasie których omawiana była tematyka zagrożeń życia codziennego (tj. przemoc, uzależnienia od substancji psychoaktywnych) oraz omówione zostały zasady bezpieczeństwa w sytuacjach zagrożeń. Ponadto w szkołach prowadzone były przez pielęgniarki zajęcia praktyczne udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Cel turnieju obejmuje przede wszystkim: zapoznanie dzieci i młodzieży z zagrożeniami życia codziennego, kształtowanie zachowań minimalizujących lub chroniących przed negatywnym oddziaływaniem substancji psychoaktywnych, a także przekazanie podstawowej wiedzy z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych, prewencji oraz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Podczas finału uczniowie zmagali się w ostatniej konkurencji turniejowej - sportowym torze przeszkód.

KAMPANIA PROFILAKTYCZNO - EDUKACYJNA

„Zachowaj Trzeźwy Umysł"

Celem głównym Kampanii było wzbudzenie wśród dzieci motywacji do działania i osiągania celów, ograniczenie podejmowania przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych oraz sięgania po substancje psychoaktywne, kształtowanie wśród dzieci i ich rodziców umiejętności dostrzegania własnych zalet, mocnych stron i ograniczeń. Ulotki dla uczniów były jednocześnie kartami pracy zawierającymi ćwiczenia i zadania dostosowane do wieku odbiorcy, ułatwiające zapoznanie się i zapamiętanie treści przekazywanych w kampanii, związanych z samopoznaniem w zakresie uzdolnień, rozwoju zainteresowań i kształtowania motywacji do podejmowania działań w obszarze samorozwoju i samorealizacji. Natomiast materiały dla rodziców zawierały wskazówki dotyczące odkrywania mocnych stron własnego dziecka, jego zainteresowań i pasji.

PROGRAMY PROFILAKTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY:

„Archipelag skarbów" – rekomendowany program profilaktyczny

Archipelag Skarbów jest programem profilaktycznym ukierunkowanym na ograniczenie zachowań problemowych (używanie alkoholu, narkotyków, przemoc rówieśnicza).

„Chcę zdrowo i bezpiecznie żyć"

W ramach niniejszego programu w szkołach na terenie gminy przeprowadzono warsztaty profilaktyczne z zakresu substancji psychoaktywnych. Cele programu obejmowały:

- zwiększenie umiejętności intra-personalnych i interpersonalnych (rozumienie siebie i własnych uczuć, wyrażanie uczuć, komunikowanie się szczególnie w grupie rówieśniczej, budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby),
- dostarczenie wiedzy nt. genezy i istoty uzależnień,
- budowanie systemu wartości (podejmowanie decyzji i dokonywanie wyborów).

W programie udział wzięło 586 uczniów. Warsztaty sfinansowane zostały z budżetu gminy, ze środków przeznaczonych na przeciwdziałanie narkomanii. Realizacja warsztatów ujęta została w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 r.

„Debata" - rekomendowany program profilaktyczny

Realizowany w Kl. VII - VIII szkół podstawowych z terenu Gminy Żarów program "Debata" ma za zadanie opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród młodzieży oraz uświadamia zagrożenia wynikające z korzystania ze środków psychoaktywnych.

Fantastyczne Możliwości" - *rekomendowany program profilaktyczny*

Program zrealizowany wśród uczniów klas V-VI SP w Zastrużu miał na celu opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci oraz ograniczanie problemów związanych z piciem alkoholu przez dorastających poprzez wzmacnianie rodzinnych, indywidualnych i rówieśniczych czynników chroniących.

"Zdrowo żyć - zdrowym być"

Warsztaty dotyczące zdrowego stylu życia, zrealizowane zostały wśród uczniów klas I - VI szkoły podstawowej i ich rodziców.

"Smak życia czyli debata o dopalaczach"

Celem programu było dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat dopalaczy i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

"Cukierki"

Celem programu, realizowanego w oparciu o bajkę profilaktyczną, było m.in. demaskowanie podstępnego działania substancji psychoaktywnych, przybliżenie informacji na temat środków uzależniających i zagrożeń z nimi związanych.

"NOE"

Celem programu było przekazanie uczniom dla ponadpodstawowych istoty uzależnienia i współuzależnienia,

"Trening asertywności"

Celem warsztatów było przede wszystkim zwiększenie umiejętności związanych z odróżnianiem zachowań uległych i roszczeniowych od asertywnych oraz ćwiczenie asertywności w zakresie odmawiania alkoholi i innych substancji psychoaktywnych.

"Tolerancja i szacunek"

Warsztaty obejmowały przede wszystkim ćwiczenie umiejętności komunikacyjnych, nastawionych na rezygnację z zachowań i komunikatów agresywnych.

"Nie zmarnuj swojego życia"

Projekt profilaktyczny z zakresu profilaktyki uzależnień skierowany do młodzieży.

"Szkolna Interwencja Profilaktyczna" - program rekomendowany

Program z zakresu profilaktyki selektywnej zrealizowany został wśród nauczycieli wszystkich szkół podstawowych z terenu Gminy Żarów i służył przygotowaniu pracowników szkół do podejmowania działań wobec uczniów przejawiających zachowania ryzykowne. Ilość osób uczestniczących :

- Uczniów ok 500
- Nauczycieli 161
- Rodziców 143

7. Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży np.:
   a) 2017 np.:
      - Półkolonie z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 230)
      - Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 37)
   b) 2018 np.:

- Półkolonie z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 190)
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 16)

c) 2019 np.:

- Półkolonie z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 190)
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 20)

8. Procedura „Niebieskich Kart"

a) 2017 Sporządzono (ogółem wniosków 48) w tym :

- przez Ośrodek Pomocy Społecznej - 14
- Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- 0
- Placówki Służby Zdrowia- 0
- Policję - 32
- Oświatę - 2

b) 2018 Sporządzono (ogółem wniosków 42) w tym :

- przez Ośrodek Pomocy Społecznej - 16
- Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - 0
- Placówki Służby Zdrowia - 0
- Policję - 22
- Oświatę - 4

c) 2019 Sporządzono (ogółem wniosków 39) w tym :

- przez Ośrodek Pomocy Społecznej - 13
- Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - 1
- Policję - 22
- Placówki Służby Zdrowia - 0
- Oświatę -2

9. Punkt Konsultacyjny (uzależnienia, przemoc, osoby w kryzysie)

a) 2017
   - Liczba rodzin korzystająca z pomocy Punktu 260
   - Rodziny z problemem alkoholowym 58

b) 2018
   - Liczba rodzin korzystająca z pomocy Punktu 294
   - Rodziny z problemem alkoholowym 67

c) 2019
   - Liczba rodzin korzystająca z pomocy Punktu 362
   - Rodziny z problemem alkoholowym 65

10. Szkolenia w których uczestniczyli pracownicy KRPA, M/G OPS, ZI, asystenci rodziny, policja, oświata itp.:

a) 2017 szkolenia :
   - Szkolenie dla realizatorów Programu Domowych Detektywów
   - Zadania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
   - "Realizacja gminnych programów w roku 2017 w kontekście Ustawy o zdrowiu publicznym oraz Narodowego Programu Zdrowia - nowe zasady i kierunki"
   - XXI Ogólnopolska Konferencja Przeciw Przemocy w Rodzinie
   - Szkolenie dla realizatorów Programu Wzmacniania Rodziny
   - Praktyk Treningu Zastępowania Agresji

b) 2018 szkolenia:
   - Szkolenie dla realizatorów rekomendowanego Programu Fantastyczne Możliwości
   - Szkolenia dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów Alkoholowych i osób zaangażowanych w realizację profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
   - Trener Treningu Zastępowania Agresji
   - Praca z dzieckiem doświadczającym krzywdzenia

- Identyfikacja symptomów i podejmowanie interwencji w przypadkach krzywdzenia dzieci - szkolenie zrealizowane zostało dla nauczycieli z gminnych szkół.

c) 2019 szkolenia:

- Szkolenie "Klient trudny - kontakt z osobą nietrzeźwą i agresywną"
- Szkolenia dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów Alkoholowych i osób zaangażowanych w realizację profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
- Szkolenie rady pedagogicznej "Jak rozpoznać, że uczeń wchodzi w uzależnienia - wczesna interwencja",
- Konferencja lokalna „Prawo w obronie osób krzywdzonych – systemowe działania w środowisku lokalnym".

11. Punkt Konsultacyjny - specjaliści:

- terapeuta uzależnień – wstępna diagnoza, udzielanie poradnictwa i indywidualnych konsultacji terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu, pomoc osobom współuzależnionym, konsultacje dla rodzin osób uzależnionych.
- psycholog – udzielanie poradnictwa i indywidualnych konsultacji psychologicznych, wstępna diagnoza, interwencja kryzysowa, terapia krótkoterminowa, praca z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi.
- radca prawny – świadczenie poradnictwa oraz konsultacji indywidualnych w zakresie prawa cywilnego, rodzinnego i prawa pracy. Radca prawny w ramach konsultacji nie pisze pism procesowych ani nie reprezentuje stron przed sądami i organami administracji publicznej.
- psychoterapeuta ds. pracy z osobami w kryzysie - świadczenie poradnictwa i indywidualnych konsultacji dla osób znajdujących się w kryzysie (po traumatycznym wydarzeniu, będących w przewlekłym stresie), ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z problemem alkoholowym lub przemocą w rodzinie.

- terapeuta uzależnień w zakresie uzależnienia od narkotyków – wstępna diagnoza, udzielanie poradnictwa i indywidualnych konsultacji terapeutycznych dla osób uzależnionych od narkotyków i zagrożonych uzależnieniem, wstępna diagnoza, pomoc osobom współuzależnionym, konsultacje dla rodzin osób uzależnionych.
- specjalista przeciwdziałania przemocy w rodzinie- prowadzenie indywidualnych konsultacji dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- starszy pracownik socjalny (trener treningu zastępowania agresji) - prowadzenie indywidualnych konsultacji dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Wskaźnikiem problemów alkoholowych występujących w Gminie Żarów jest również liczba wniosków składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, o podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Lp.	**Działalność GKRPA**	**2017 r.**	**2018 r.**	**2019 r.**
1	Ilość przyjętych wniosków przez GKRPA	49	37	33
2	Ilość spraw skierowanych do Sądu z wnioskiem o zobowiązanie do leczenia odwykowego	36	20	29

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie (stan na 31 grudnia danego roku)

Na przestrzeni lat 2017 – 2019 liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie zmieniała się, osiągając najniższy poziom w roku 2019 (33 wniosków). Dane statystyczne pokazują, że najwięcej wniosków skierowano do Sądu w 2017r. (36).

DYŻURY SPECJALISTÓW W PUNKCIE KONSULTACYJNO – DORADCZYM

Liczba osób zgłaszających się po poradę do specjalistów pokazuje, że ludzie korzystają z tej formy pomocy. Obserwuje się wzrost świadomości wśród mieszkańców Gminy Żarów, którzy coraz bardziej otwarcie mówią o swoich problemach i są gotowi do podejmowania działań prowadzących do poprawy ich sytuacji życiowej.

Punkt doradczo - konsultacyjny	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego (psycholog, terapeuta uzależnień, radca prawny)	260	294	362
Liczba konsultacji udzielonych przez specjalistów	367	372	477

Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie (stan na 31 grudnia danego roku)

Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego zmieniała się na przestrzeni minionych lat, osiągając najwyższy poziom w 2019 roku (362 os.). W tym samym roku obserwuje się również znaczny wzrost udzielonych konsultacji, niż w latach poprzednich.

Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera osoby samotne i rodziny, które znajdując się w trudnej sytuacji życiowej, wykorzystując własne starania, uprawnienia i zasoby nie są w stanie jej pokonać. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej jedną z przesłanek udzielenia pomocy jest alkoholizm.

Problem narkomanii to problem społeczny dotykający wszystkich środowisk, często związany jest z innym uzależnieniem, w tym przede wszystkim z alkoholem. Z danych pozyskanych z instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów narkomanii, problemy związane z narkotykami wykazane zostały jako nieliczne. Komisariat Policji w Żarowie w roku 2017 odnotował 21 przestępstwa powiązane z narkotykami, w 2018r. – 26 przestępstw, w 2019r.- 20 przestępstw a tym samym wszczął postępowania w tym zakresie. Z pomocy specjalistycznej świadczonej w Poradni Terapii Uzależnień w Świdnicy skorzystało 15 osób uzależnionych od wielu substancji psychoaktywnych. Natomiast warsztaty z zakresu profilaktyki uzależnień przeprowadzone w szkołach na terenie gminy wykazały niewielki problem związany z zażywaniem narkotyków. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii ma na celu zapobieganie powstawaniu problemów związanych z uzależnieniami poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych.

8. OBSZAR PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Żarów.

Statystyki Policji

1. Rodzaj przestępstwa / wykroczenia pod wpływem środków odurzających:
   a) Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości
      - 2017: 21
      - 2018: 26
      - 2019: 20
   b) Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu
      - 2017: 28
      - 2018: 12
      - 2019: 15
   c) Zakłócanie porządku publicznego
      - 2017: 63
      - 2018: 66
      - 2019: 66
   d) Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu
      - 2017: 1
      - 2018: 0
      - 2019: 1
   e) Liczba wypadków pod wpływem alkoholu
      - 2017: 1
      - 2018: 2
      - 2019: 1
   f) Przestępstwa kryminalne (ogólnie)

- 2017: 217
- 2018: 203
- 2019: 232

g) Czyny karalne popełnione przez nieletnich
- 2017: 7
- 2018: 8
- 2019: 20

h) Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających
- 2017: 0
- 2018: 0
- 2019: 0

i) Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia
- 2017: 110
- 2018: 135
- 2019: 130

2. Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych /stwierdzonych/ zakończonych :

a) 2017 np.:
- Znęcanie się nad rodziną: 20/12/20
- Groźba karalna: 8/7/8
- Rozpijanie małoletniego: 0/0/0
- Uchylanie się od płaceniu alimentów: 10/2/10
- Inne: 117/127/117

b) 2018 np.:
- Znęcanie się nad rodziną: 17/9/17
- Groźba karalna: 3/3/3
- Rozpijanie małoletniego: 0/0/0
- Uchylanie się od płaceniu alimentów: 16/12/16

c) 2019 np.:
- Znęcanie się nad rodziną: 22/8/22
- Groźba karalna: 12/7/12

- Rozpijanie małoletniego: 0/0/0
- Uchylanie się od płaceniu alimentów: 10/9/10
- Inne: 181/128/181

3. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową
   a) 2017 np.:
      - Liczba interwencji: 26
      - Dotyczące przemocy w rodzinie: 26
      - Kobiety: 26
      - Mężczyźni: 3
      - Liczba sprawców przemocy domowej: 26
   b) 2018 np.:
      - Liczba interwencji: 23
      - Dotyczące przemocy w rodzinie: 23
      - Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem: 23), w tym:

        Kobiety: 22

        Mężczyźni: 0

        Małoletni do 13 roku życia: 0

        Nieletni w przedziale 13-18 lat: 1
      - Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem: 24) w tym:

        Kobiety: 2

        Mężczyźni: 22

        Nieletni: 0
      - Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem: 21)

        w tym :

        Kobiety: 1

        Mężczyźni: 20

        Nieletni: 0
      - Liczba dzieci obecnych podczas interwencji: 1
   c) 2019 np.:
      - Liczba interwencji: 18

- Dotyczące przemocy w rodzinie: 18
- Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem 18), w tym:

  Kobiety: 16

  Mężczyźni: 2

  Małoletni do 13 roku życia: 0

  Nieletni w przedziale 13-18 lat: 0
- Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem 18) w tym:

  Kobiety: 2

  Mężczyźni: 16

  Nieletni: 0
- Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem 17) w tym :

  Kobiety: 1

  Mężczyźni: 16

  Nieletni: 0
- Liczba dzieci obecnych podczas interwencji: 0

4. Przestępstwa na terenie gminy:
   a) 2017 np.:
      - Kradzież z włamaniem: 11
      - Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną: 20
      - Pobicie: 3
      - Uszkodzenie mienia: 6
      - Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami: 1
      - Kradzież mienia: 22
      - Inne: 152

   b) 2018 np.:
      - Kradzież z włamaniem: 7
      - Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną: 17
      - Pobicie: 4

- Uszkodzenie mienia: 8
- Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami: 1
- Kradzież mienia: 14
- Inne: 152

c) 2019 np.:

- Kradzież z włamaniem: 23
- Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną: 23
- Pobicie: 6
- Uszkodzenie mienia: 8
- Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami: 0
- Kradzież mienia: 22
- Inne: 150

Zebrane dane statystyczne wskazują, iż najmniejszą liczbę wśród przestępstw i wykroczeń zajmują przestępstwa kryminalne : w roku 2017 odnotowano 217 takich przestępstw, w roku 2018 - 203, zaś w roku 2019 -232. Najczęściej popełnianym przestępstwem przeciwko życiu i zdrowiu jest zakłócanie porządku publicznego (2017- 63, 2018- 66, 2019 – 66). Kolejną pozycję zajmuje przestępstwo: prowadzenie samochodu, motocykla, roweru w stanie nietrzeźwym lub odurzenia tj. w okresie 2017 – 2019 w liczbie 122 przypadków. Z analizy danych wynika, że w roku na rok liczba przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu wzrasta

9. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności poprzez narażenie tych osób na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (definicja z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Od dnia 30 czerwca 2011 r. na terenie Gminy Żarów funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie. Zespół jest tu rozumiany jako grupa specjalistów

współpracujących ze sobą w sposób skoordynowany, w celu skutecznego reagowania na informacje o przemocy w rodzinie.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzą przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- Policji
- oświaty
- organizacji pozarządowych
- kuratorzy sądowi.

Działanie zespołu interdyscyplinarnego ma służyć zintegrowaniu działań instytucji lokalnych i zwiększeniu efektywności podejmowanych działań interwencyjnych i pomocowych w momencie zaistniałego problemu. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołu określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r.poz. 218). Należą do nich:

1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,

2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,

3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,

4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy środowisku lokalnym,

5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

1) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,

2) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,

3) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy

oraz efektów tych działań.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty". Jest to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, na którą składa się odpowiednia dokumentacja i sposób postępowania w przypadku stwierdzenia, bądź podejrzenia występowania przemocy.

Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2017 – 2019 przez uprawnione podmioty.

PODMIOTY UPRAWNIONE DO WSZCZĘCIA PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”	**ROK 2015**	**ROK 2016**	**ROK 2017**	**ROK 2018**	**ROK 2019**
PRZEDSTAWICIELE JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ	13	8	14	16	13
PRZEDSTAWICIELE GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	0	0	0	0	1
PRZEDSTAWICIELE POLICJI	35	20	32	22	22
PRZEDSTAWICIELE OŚWIATY	2	0	2	4	2
PRZEDSTAWICIELE OCHRONY ZDROWIA	0	1	0	0	0
LICZBA NK OGÓŁEM	**50**	**29**	**48**	**42**	**39**

Dane statystyczne Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Żarów

Porównując dane statystyczne dotyczące liczby uruchomionych procedur „Niebieskie Karty” z lat ubiegłych wynika, że mamy do czynienia z tendencją wzrostową. W latach 2011 do 2013 liczba zakładanych NK wynosiła od 9 do 17 , natomiast w roku 2015 wzrosła prawie trzykrotnie – założono 50 NK w Gminie Żarów, zaś w następnych latach dwukrotnie – w roku 2017 założono 48 NK, w roku 2018 założono 42 NK, w roku 2019 39 NK. W okresie od 2015 roku do 2019 roku uruchomiono 208 procedur. Podmiotami, które najczęściej uruchamiają procedurę „Niebieskie karty” są funkcjonariusze Policji, którzy w badanym okresie założyli 131 NK, co

stanowi 62,98 % oraz pracownicy socjalny, którzy założyli 64 NK, co stanowi 30,76 %. Przedstawiciele oświaty w 10 przypadkach uruchomili procedurę, co stanowi 4.80 %, zaś przedstawiciele GKRPA i służby zdrowia w latach 2015 – 2019 założyli NK w pojedynczych przypadkach, co stanowi 0.48% wszystkich założonych procedur.

Analizując powyższe dane statystyczne zbyt pochopnym byłoby wnioskowanie o rosnącej skali zjawiska przemocy w Gminie Żarów. Dane te świadczą o większej aktywności przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w realizacje procedury NK, szczególnie funkcjonariuszy Policji, w podejmowaniu interwencji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2015 - 2019

OSOBA DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE:	**ROK 2015**	**%**	**ROK 2016**	**%**	**ROK 2017**	**%**	**ROK 2018**	**%**	**ROK 2019**	**%**
KOBIETA	41	78,85	24	85,71	72	50,70	81	47,92	56	48,27
MĘŻCZYZNA	6	11,54	1	3,57	7	4,93	22	13,02	5	4,31
MAŁOLETNI	5	9,61	3	10,71	63	44,36	66	39.05	55	47,41
OGÓŁEM:	52		28		142		169		116	

Liczba sprawców przemocy domowej w latach 2015 - 2019

OSOBA STOSUJĄCA PRZEMOC W RODZINIE:	**ROK 2015**	**%**	**ROK 2016**	**%**	**ROK 2017**	**%**	**ROK 2018**	**%**	**ROK 2019**	**%**
KOBIETA	7	8,98	5	6,84	10	13,33	11	14,10	6	8,82
MĘŻCZYZNA	71	91,02	68	93,15	65	86,66	67	85,89	62	91,176
NIELETNI	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
OGÓŁEM:	78		73		75		78		68	

Dane statystyczne Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Żarów oraz Punktu Konsultacyjnego przy OPS w Żarowie

Analizując dane statystyczne prowadzone przez Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Żarów oraz Punkt Konsultacyjny działający przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarowie uzyskaliśmy informacje dotyczące liczby osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących

przemoc, w podziale na płeć. Z danych statystycznych wynika, że najczęściej kobiety doświadczają przemocy w rodzinie. W 2015 roku 41 kobiet było dotkniętych przemocą domową, w roku 2016 – 24 kobiety, w roku 2017 – 72 kobiety, w roku 2018 – 81 kobiet, zaś w roku 2019 – 56 kobiet.

Wysoki odsetek osób doświadczających przemocy stanowią dzieci. W roku 2015 odnotowano 5 dzieci doświadczających przemocy zaś w roku 2016 - 3 dzieci. Są to dane odnoszące się do wyłącznie do uruchomionych procedur NK, gdzie dzieci były bezpośrednio krzywdzone przez swoich bliskich. W kolejnych latach widoczny jest znaczny wzrost liczby dzieci doświadczających przemocy, gdyż w statystyce uwzględniono również dzieci będące świadkami przemocy domowej. Wynika to z faktu, iż dziecko wychowujące się w rodzinie przemocowej, nawet jeśli samo nie było bezpośrednią ofiarą , a jedynie świadkiem przemocy między rodzicami , nie jest wstanie prawidłowo się rozwijać, zarówno w sferze psychofizycznej, jak i społecznej. Wszelkie badania wskazują, iż oglądanie przez dzieci przemocy domowej ma na nie taki sam wpływ, jak bezpośrednie jej doświadczanie, gdyż poniesie konsekwencje krzywdzenia w dalsze życie. Dane z roku 2017 wskazują, że 63 dzieci doznawało krzywdzenia, w roku 2018 – 66 dzieci, zaś w roku 2019 – 55 dzieci.

Dane statystyczne wykazały również mężczyzn jako osoby doświadczające przemocy. W roku 2015 - 6 mężczyzn doznawało przemocy ze strony osób najbliższych, w roku 2016 – 1 mężczyzna, w roku 2017 – 7 mężczyzn, w roku 2018 – 22 mężczyzn (4 mężczyzn wykazanych w procedurze NK, zaś 18 w PK, gdzie korzystali ze wsparcia specjalistycznego), zaś w roku 2019 – 5 mężczyzn. Reasumując, dane statystyczne w latach 2015 – 2019 wykazują, że 507 osób doświadczało przemocy domowej, z czego 54,04 % stanowią kobiety, 37,87 % stanowią dzieci, zaś 8,09 % mężczyźni. Niski odsetek mężczyzn doświadczających przemocy może być zdeterminowany przez stereotypy kulturowe i tradycyjny podział ról ze względu na płeć. W dalszym ciągu panuje przekonanie, że mężczyzna pełni rolę głowy rodziny, powinien być silny, męski, decyzyjny, stąd trudniej im przyznać, że doświadczają przemocy ze strony kobiety – nie jest to rola akceptowana społecznie.

Dane statystyczne w zakresie liczby osób stosujących przemoc w rodzinie pokazują, że największą liczbę stanowią mężczyźni: w roku 2015 – 71 mężczyzn, w roku 2016 – 68 mężczyzn, w roku 2017 – 65 mężczyzn, w roku 2018 – 67 mężczyzn, zaś w roku 2019 – 62

mężczyzn. 10,48 % sprawców przemocy stanowią kobiety. Omawiając powyższe dane statystyczne ponowie możemy odwołać się do poglądów, przekonań i stereotypów, w jakich funkcjonują osoby stosujące przemoc oraz do ich emocjonalności i charakterystycznych zachowań. Wśród mężczyzn stosujących przemoc można zaobserwować pobłażliwy, lekceważący stosunek do kobiet. Są one traktowane jako gorsze, z których zdaniem nie trzeba się liczyć. To mężczyzna powinien decydować o wszystkim, on wie lepiej co jest dobre dla jego rodziny.

Wyżej przedstawione dane statystyczne nie upoważniają do uogólniania wyników na całą społeczność gminy, gdyż zbadanie zjawiska przemocy jest dość trudne z uwagi na specyfikę problemu. Przedstawiona statystyka dotyczy jedynie przypadków, które zostały zgłoszone, ujawnione.

Dane statystyczne z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Żarów.

DANE W ZAKRESIE:	**ROK 2017**	**ROK 2018**	**ROK 2019**
LICZBA POSIEDZEŃ ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO	6	5	5
LICZBA POWOŁANYCH GRUP ROBOCZYCH	72	72	63
LICZBA POSIEDZEŃ GRUP ROBOCZYCH	262	228	212
LICZBA ZAŁOŻONYCH NIEBIESKICH KART C	33	35	34
LICZBA ZAŁOŻONYCH NIEBIESKICH KART D	33	41	35
LICZBA ZAKOŃCZONYCH PRZEZ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY PROCEDUR NIEBIESKIE KARTY NA SKUTEK USTANIA PRZEMOCY W RODZINIE	29	26	31
LICZBA ZAKOŃCZONYCH PRZEZ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY PROCEDUR NIEBIESKIE	27	17	14

KARTY NA SKUTEK ROZSTRZYGNIĘCIA O BRAKU ZASADNOŚCI PODEJMOWANIA DZIAŁAŃ			
LICZBA PRZEKAZANYCH PRZEZ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY ZAWIADOMIEŃ DO ORGANÓW ŚCIGANIA O POPEŁNIENIU PRZESTĘPSTWA W ZWIĄZKU Z UŻYCIEM PRZEMOCY W RODZINIE	4	17	14
LICZBA PRZEKAZANYCH W RAMACH PRACY GRUP ROBOCZYCH WNIOSKÓW DO GKRPA O ZOBOWIĄZANIE DO LECZENIA ODWYKOWEGO	18	17	13
LICZBA PRZEKAZANYCH PRZEZ ZESPÓŁ WNIOSKÓW O WGLĄD W SYTUACJĘ MAŁOLETNICH DZIECI LUB RODZINNĄ PRZEKAZANYCH PRZEZ ZESPÓŁ	9	7	11

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie

Z analizy danych statystycznych pracy zespołu interdyscyplinarnego wynika, że posiedzenie Zespołu Interdyscyplinarnego zwoływane są zgodnie z ustawą o przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy, czyli zwoływane są w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Żarów podejmuje liczne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jest inicjatorem lokalnych kampanii, konferencji, a także opracowuje programy służące promowaniu właściwych metod wychowawczy bez użycia przemocy. Ponadto organizuje akcje społeczne w celu rozpowszechniania informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy środowisku lokalnym. Zespół Interdsycyplinarny działa w ścisłej współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Żarowie, który zapewnia nie tylko obsługę administracyjno – techniczną ,ale również finansuje opisywane wyże przedsięwzięcia i służy swoją kadrą specjalistyczną.

Wyżej wskazane dane pokazują, że w roku 2017 i 2018 powołano – 72 grupy robocze, zaś w roku 2019 – 63. Liczba utworzonych grup roboczy jest równoznaczna z liczbą rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego, gdyż dla każdej rodziny jest powoływana każdorazowo grupa robocza. Wskazana liczba spotkań grup roboczych jest adekwatna do

liczby uruchomionych procedur: w roku 2017 uruchomiono 48 procedur i zwołano 262 grupy robocze, w roku 2018 założono 42 NK i zwołano 228 grup roboczych, zaś w roku 2019 założono 39 NK i zwołano 212 grup roboczych. W sytuacji kiedy liczba uruchomionych procedur jest większa, zwiększa się liczba posiedzeń grup roboczych. Grupy robocze w danej rodzinie zwoływane są adekwatnie do potrzeb danej rodziny oraz w oparciu o plan pracy z rodziną, przeciętnie co 3 miesiące.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta"(Dz. U. z 2011 r., nr 209, poz. 1245) wynika, że procedurę można zakończyć w dwóch przypadkach:

1) ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo

2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Wyżej wskazane dane pokazują, że co roku spada liczba procedur zakończonych z uwagi na brak zasadności prowadzenie kolejnych działań. Odzwierciedlają to dane statystyczne: w roku 2017 – 27 procedur zamkniętych z uwagi na brak zasadności, w roku 2018 – 26 procedur zakończonych z uwagi braku zasadności prowadzenia kolejnych działań, w roku 2019 – 14 . Powyższa statystyka świadczy o tym, że podmioty uprawnione do uruchomienie NK są coraz lepiej wyposażone są w narzędzie diagnostyczne w zakresie rozpoznawania przemocy w rodzinie. Wpływ na to mogą mieć systematyczne szkolenia funkcjonariuszy Policji, pracowników socjalnych oraz pozostałych podmiotów angażujących się w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zamknięcie procedury Niebieskie Karty z uwagi na brak zasadności prowadzenia kolejnych działań jest równoznaczny z diagnozą braku przemocy w rodzinie. Natomiast fakt uruchomienia procedury w takiej sytuacji daje możliwość na poziomie wczesnej interwencji przekierowanie członków rodziny do pomocy specjalistycznej, dzięki czemu w odpowiednim momencie można zareagować na kryzys występujący w rodzinie.

Dane statystyczne wskazują, że członkowie grup roboczych podejmują działania w zakresie zgłaszania podejrzenia popełnienia przestępstwa znęcania się nad osobą najbliższą. W roku 2017 przekazano organom ścigania 4 zawiadomienia, w roku *2018 – 17* zawiadomień, zaś w roku 2019 – 14. Podejmowana jest również współpraca z Sądej Rejonowym w Świdnicy

oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie. W roku 2017 r. złożono do sądu 18 wniosków o wgląd w sytuację rodziny, w roku 2018 – 17 wniosków, zaś w roku 2019 – 13 wniosków. W okresie 2017 – 2019 r. złożono do GKRPA 27 wnioski o zobowiązanie do leczenia odwykowego.

10. OSOBY STARSZE I NIEPEŁNOSPRAWNE

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób starszych i niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne w Gminie Żarów w oparciu o świadczenia z pomocy społecznej

Osoby niepełnosprawne		2017		2018		2019	
		L. osób	L. dzieci	L. osób	L. dzieci	L. osób	L. dzieci
Liczba osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności:		170	80	169	71	187	81
w tym:	umiarkowany	84	-	91	-	86	-
	znaczny	86	-	78	-	101	-
Liczba osób otrzymująca świadczenie z powodu wieku (po 75 r. ż.)		6	-	5	-	3	-

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej dot. korzystających ze świadczeń przyznawanych ustawą o świadczeniach rodzinnych

W Gminie Żarów zauważa się, że z roku na rok nieznacznie wzrasta liczba osób korzystających z pomocy z orzeczoną niepełnosprawnością. Zauważa się nieznaczną tendencję wzrostową w liczbie orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności. Zauważalny jest

spadek osób otrzymujących świadczenie z powodu wieku. Różnice w liczbie dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności na przestrzeni wskazanego okresu są również nieznaczne.

Instytucje świadczące pomoc i opiekę osobom niepełnosprawnym na terenie Gminy Żarów:

- ZOZ Szpital Reumatologiczno - Rehabilitacyjny w Żarowie, ul. Wojska Polskiego 7
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie, ul. Armii Krajowej 54, 58 -130 Żarów
- Przychodnia NZOZ „Pemed" - Małgorzata Pepera, ul. Krasińskiego 12, 58 -130 Żarów
- NZOZ Centrum Medyczne „Serafin -Med", ul. Hutnicza 1, 58 – 130 Żarów
- Przychodnia NZOZ „Medicus", ul. Armii Krajowej 56, 58 – 130 Żarów
- NZOZ Stacja Opieki Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego „Caritas" w Żarowie – opieka domowa, ul. Mickiewicza 8, 58 – 130 Żarów
- Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego.

Usługi opiekuńcze świadczone w latach 2017 – 2019

ROK	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)
2017	34	5844	143 212,00
2018	35	6782	191 504,00
2019	32	5250	161 519,00

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie

Na przestrzeni lat 2017 – 2019, zaobserwowano, iż utrzymuje się na podobnym poziomie liczba osób korzystających z usług opiekuńczych. Kwota wydatkowana na realizację pomocy w postaci usług opiekuńczych wzrasta z każdym rokiem, osiągając najwyższy poziom w roku 2018.

Osoby przebywające w Domach Pomocy Społecznej w latach 2017 – 2019

ROK	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)
2017	21	180	409 904,00
2018	27	226	512 900,00
2019	27	282	672 690,00

Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują, że od roku 2018 utrzymuje się taki sam poziom liczby osób umieszczanych w Domach Pomocy Społecznej (27). Kwota wydatkowana na realizację tego zadnia wzrasta z każdym rokiem, osiągając najwyższy poziom w roku 2019 (kwota 672 690 zł). Wzrost kwoty świadczeń spowodowana jest wzrostem średniego miesięcznego utrzymania w DPS przebywających tam pensjonariuszy.

Aktywność osób starszych w istotny sposób łączy się z potrzebami: osobistego rozwoju, poczucia własnej wartości, realizowania planów życiowych, dostosowania do zmieniających się warunków otoczenia, oczekiwań społecznych, a także własnych możliwości. Na poziom aktywności osób starszych wpływają w dużym stopniu stan zdrowia oraz sytuacja rodzinna. Stan zdrowia może determinować możliwości angażowania się w działania na rzecz społeczności.

Na terenie Gminy Żarów poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej funkcjonują podmioty wspierające aktywność osób starszych i niepełnosprawnych, w tym emerytów i rencistów:

A. Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Żarowie

Kategoria	2017 rok	2018 rok	2019 rok
1. Liczba osób zapisanych ogółem:	91	83	82
1.1 w tym kobiet	66	40	40
1.2 w tym mężczyzn	25	43	42

Dane statystyczne Żarowskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów

Z analizy danych wynika, że na przestrzeni lat 2017 – 2019 obserwuje się niewielki spadek osób starszych i niepełnosprawnych, korzystających z oferty Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Żarowie, osiągając najniższy poziom w 2019 r. – 82 uczestników.

B. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Żarowie

Kategoria	2017 rok	2018 rok	2019 rok
1. Liczba osób zapisanych ogółem:	145	153	170
1.1 w tym kobiet	135	140	145
1.2 w tym mężczyzn	10	13	25

Dane statystyczne Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Żarowie

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że coraz więcej osób starszych korzysta z oferty Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Na przestrzeni lat 2017 – 2019 obserwuje się cykliczny wzrost uczestników, osiągając najwyższy poziom w roku 2019 – 170 osób korzystających z zajęć proponowanych przez UTW.

C. Związek Kombatantów RP i byłych więźniów politycznych – koło miejsko – gminne w Żarowie.

Związek jest organizacją kombatancką o charakterze wielośrodowiskowym, zrzeszającą obywateli polskich, którzy walczyli o wolność, suwerenność i niepodległość Ojczyzny w formacjach Wojska Polskiego, sojuszniczych armii państw koalicji antyhitlerowskiej, podziemnych organizacjach ruchu oporu oraz byłych więźniów hitlerowskich obozów koncentracyjnych i stalinowskich łagrów.

Działalność Związku głównie ukierunkowana jest na:

- kształtowanie aktywnych postaw członków w pracy dla dobra Ojczyzny i tworzenie warunków do współpracy środowisk kombatanckich w imię nadrzędnych interesów narodu i państwa, umacnianie solidarności kombatantów w kraju i za granicą,
- reprezentowanie interesów swych członków wobec władz państwowych i samorządowych oraz instytucji i organizacji społecznych, obrona interesów i uprawnień kombatanckich, otacza-

nie opieką członków Związku i pozostałych po nich wdów i wdowców, zwłaszcza w zakresie spraw socjalnych i zdrowotnych, obrona godności i honoru członków Związku,
- popularyzowanie i utrwalanie w pamięci społecznej dziejów walk niepodległościowych, udział w procesie wychowania młodzieży w duchu patriotyzmu i obywatelskiego oddania Ojczyźnie oraz działanie na rzecz opieki nad miejscami pamięci narodowej.

11. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŻARÓW

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Jednym z narzędzi badawczych , za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta wypełniona przez mieszkańców Gminy Żarów. Poniższa ankieta miała na celu prezentację wyników badań socjalnych przeprowadzonych na terenie Gminy Żarów. Diagnoza opisuje zarówno rodzaj, jak i skalę występowania określonych problemów społecznych. Jej analiza może pozwolić na określenie kierunków działań związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych oraz tych, związanych z wykluczeniem społecznym na terenie Gminy. Jako najistotniejsze kwestie, które powinny zostać poddane szczegółowym badaniom i analizom uznane zostały między innymi:

- Grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym,
- Skala bezrobocia,
- Przyczyny ubóstwa,
- Bezdomność,
- Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- Problemy osób starszych i niepełnosprawnych,
- Skala problemów alkoholowych,
- Spożycie substancji psychoaktywnych,
- Problemy społeczne w obszarze bezpieczeństwa

- Przemoc w rodzinie.

  Badanie diagnozujące problemy społeczne na terenie Gminy Żarów przeprowadzone zostało metodą ilościową, przy pomocy kwestionariusza w formie papierowej. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań, z czym wiązał się przede wszystkim sposób realizacji badania i proces zbierania danych. Głównym celem badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych, co pozwoliło na dokonanie diagnozy w środowisku mieszkańców badanej Gminy.

Przygotowany kwestionariusz miał formę papierową, składał się z 17 pytań. Na terenie Gminy przeprowadzone zostało wśród jej dorosłych mieszkańców anonimowe badanie ankietowe . W badaniu wzięło udział 76 osób, 82% kobiet i 18% mężczyzn. Przeważającą grupę ankietowanych stanowiły osoby w wieku 35-54 lata o wyższym wykształceniu.

Płeć

Kobieta	63
Mężczyzna	13

Wiek

18 lat i mniej	0
19 - 34 lata	2
35 - 54 lata	51
55 lat i więcej	23

Wykształcenie

Podstawowe	0
Zawodowe	12
Średnie	23
Wyższe	41

Dane, które zostały uzyskane poprzez przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliły na diagnozę problemów społecznych, które występują na terenie Gminy z perspektywy jej mieszkańców. W badaniu diagnozującym przeprowadzonym wśród dorosłych mieszkańców Miasta Żarów wyróżnić można główne problemy, które pojawiają się w odpowiedziach osób objętych badaniem. Na podstawie uzyskanych danych oraz ich analizy można wyróżnić najważniejsze kwestie, które wymagają uwagi ze strony władz samorządowych.

Janie problemy w Pana/Pani opinii najczęściej dotykają mieszkańców gminy?

Ubóstwo	3
Bezrobocie	9
Bezdomność	10
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci	13
Rozpad więzi rodzinnych, samotne wychowywanie dzieci	5
Alkoholizm	33
Narkomania	8
Przemoc w rodzinie	17
Problemy związane ze starzeniem się	23

Przestępczość	5
Długotrwała lub ciężka choroba	26
Niepełnosprawność	28

Za zdecydowanie najpoważniejsze problemy społeczne mieszkańcy uznali alkoholizm, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę i problemy związane ze starzeniem oraz kryzys rodziny. Alkoholizm jest problemem nie tylko dla ludzi bezpośrednio nimi dotkniętych, ale też dla ich najbliższego otoczenia, co tez obrazuje odpowiedź na kolejne pytanie zadane mieszkańcom.

***Czy w Pani/Pana ocenie ilość* nietrzeźwych mieszkańców gminy?**

Zmniejsza się	0
Jest stała	0
Nieznacznie wzrasta	25
Znacznie wzrasta	51

W następnej kolejności mieszkańcom zadano pytania dotyczące wykluczenia społecznego, dzięki czemu poznano ich opinie dotyczące tego właśnie zjawiska. Pierwsze pytanie odnosiło się do tego, które osoby według respondentów są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym.

Jak wynika z ankiet, zdaniem badanych najbardziej narażone na wykluczenie społeczne są osoby uzależnione, uważa tak 35 ankietowanych. Na drugim miejscu są to osoby niepełnosprawne, taką odpowiedź wskazało 25 respondentów. 24 uznało, że są to osoby starsze. Natomiast 4 wskazało na osoby samotnie wychowujące dzieci i 7 wskazało na rodziny zmagające się problemami opiekuńczo- wychowawczymi.

Jakie grupy zdaniem Pani/Pana są zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie?

Rodziny i osoby o niskim statusie materialnym	4
Rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny wielodzietne i niepełne	7
Osoby samotnie wychowujące dzieci	4
Rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień	35
Rodziny zmagające się problemem przemocy domowej	8
Osoby starsze i samotne	24
Osoby niepełnosprawne i ich rodziny	25
Osoby bezdomne	5
Osoby opuszczające zakłady karne	5

Mieszkańców zapytano również co według nich jest przyczyną ubóstwa . Podobnie jak wykluczenie społeczne tak i ubóstwo kojarzy się mieszkańcom z uzależnieniem (32 respondentów), niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (37 respondentów). 17 osób ankietowanych stwierdziło, ze ubóstwo jest skutkiem niechęci w podjęciu zatrudnienia.

Jakie zdaniem Pani/Pana są przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Bezrobocie	5
Dziedziczenie ubóstwa	3
Niechęć do pracy	17
Niedostosowanie społeczne	4
Rozpad rodziny	4
Wielodzietność	3

Długotrwała choroba	19
Niepełnosprawność	18
Uzależnienia	32

Zdaniem mieszkańców Gminy Żarów bezrobocie w ich gminie jest na poziomie umiarkowanym, uważa tak 48 respondentów.

Jaki jest Pani/Pana zdaniem poziom bezrobocia w gminie?

Wysoki	2
Raczej wysoki	3
Przeciętny	48
Raczej niski	15
Niski	8

Kolejna część badania, jakie zostało przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy dotyczyła problemu narkotykowego. Pomimo tego, iż nie ma jednoznacznej definicji słowa „narkotyk", powszechnie przyjęło się, iż są to środki odurzające oraz substancje psychoaktywne inne niż alkohol i tytoń, które wpływają na ośrodkowy układ nerwowy zmniejszając jego wrażliwość. Zażywanie narkotyków ma na celu wywołanie organizmie odmiennych stanów świadomości, uzyskania określonego nastroju, czy przeżycia euforycznych doznań.

Czy w Pani/Pana ocenie zjawisko używania substancji psychoaktywnych, innych niż alkohol, przez mieszkańców gminy?

Zmniejsza się	42
Jest stałe	15
Nieznacznie wzrasta	10

Znacznie wzrasta	9

Mieszkańcy uważają, że zmniejsza się liczba osób używających substancji psychoaktywnych.

Respondenci odpowiedzieli również na pytanie związane z bezdomnością. Uznali, że skala problemu bezdomności w gminie jest niska (38 respondentów) lub średnia (32 respondentów).

Jaka Pani/Pana zdaniem jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wysoka	2
Średnia	32
Niska	38
Problem bezdomności nie istnieje	4

Ankietowani wypowiedzieli się w kwestii poczucia bezpieczeństwa.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w Gminie Żarów?

Tak	13
Raczej tak	39
Raczej nie	15
Nie	9

Jakie problemy społeczne w obszarze bezpieczeństwa uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy?

Częste włamania i kradzieże	5
Częste napady, rozboje	0
Niewystarczająca liczba patroli policyjnych	42

Osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych	32
Przemoc w rodzinie	8
Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)	4

Ponad połowa respondentów uważa, że czuje się bezpiecznie w Gminie Żarów. Widzą jednak potrzebę aby zwiększyć liczbę patroli policyjnych a dużym problemem jeśli chodzi o kwestię bezpieczeństwa są osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych.

Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym. Jest ono wynikiem braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprywacji potrzeb. Niekorzystne zjawiska społeczne prowadzą do znacznego ograniczenia możliwości uczestnictwa w wielu sferach życia, odsuwając osoby nimi dotknięte na margines społeczeństwa. Do zjawisk tych można zaliczyć: starość i niepełnosprawność., dla tego też poproszono respondentów o wypowiedź właśnie w tej kwestii.

Jakie problemy w Pani/Pana opinii dotykają najczęściej osób starszych?

*Ub*óstwo	17
Samotność	27
Niepełnosprawność	10
Brak wsparcia ze strony rodziny	12
Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych	11
Brak dostępu do geriatry	19
Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego	22

Mieszkańcy Gminy zwrócili szczególną uwagę na fakt, iż osoby starsze często doświadczają samotności, mają ograniczona ofertę spędzania czasu wolnego, nie odpowiedni dostęp do lekarza geriatry często zmagają się z niedostatkiem finansowy.

Jakich problemów w Pani/Pana zdaniem najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie?

Bariery architektoniczne	14
Utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych	20
Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych	16
Brak odpowiednich ofert pracy	17
Ubóstwo	22
Izolacja społeczna	18
Deficyt zakładów pracy chronionej	12

Niski poziom umiejętności wychowawczych	24
Ubóstwo	12
Uzależnienia	26
Przemoc w rodzinie	29
Niepełnosprawność, długotrwała choroba	17
Wielodzietność	4
Samotne rodzicielstwo	5

Skala zjawiska przemocy, zwłaszcza tej w rodzinie, jest niezwykle trudna do oszacowania, ponieważ zachodzi w zamkniętym środowisku. Składa się na to wiele przyczyn, wśród których są: brak udziału osób trzecich, opór i obawy ofiar przed wyjawieniem sytuacji na zewnątrz, czy też obawy przed rozpadem rodziny. Problem ten jest niestety powszechny i występuje

w każdym kraju, a prowadzone na ten temat badania potwierdzają, że nigdzie nie udało się zupełnie wyeliminować tego problemu.

W kolejnej części ankiety mieszkańcom zostały zadane pytania dotyczące zjawiska przemocy.

Czy w Pani/Pana ocenie zjawisko przemocy w gminie?

*Zmniejsza si*ę	0
Jest stałe	16
Nieznacznie wzrasta	28
Znacznie wzrasta	32

Okazuje się, że 60 ankietowanych osób uznało, iż skala zjawiska przemocy wzrasta, dlatego tak ważne jest prowadzenie kampanii podnoszących świadomość społeczności lokalnej w tej kwestii. Profilaktyka powinna kształtować odpowiednie postawy społeczne oraz rozwijać umiejętności empatyczne oraz poczucie odpowiedzialności nie tylko za siebie, ale również za innych.

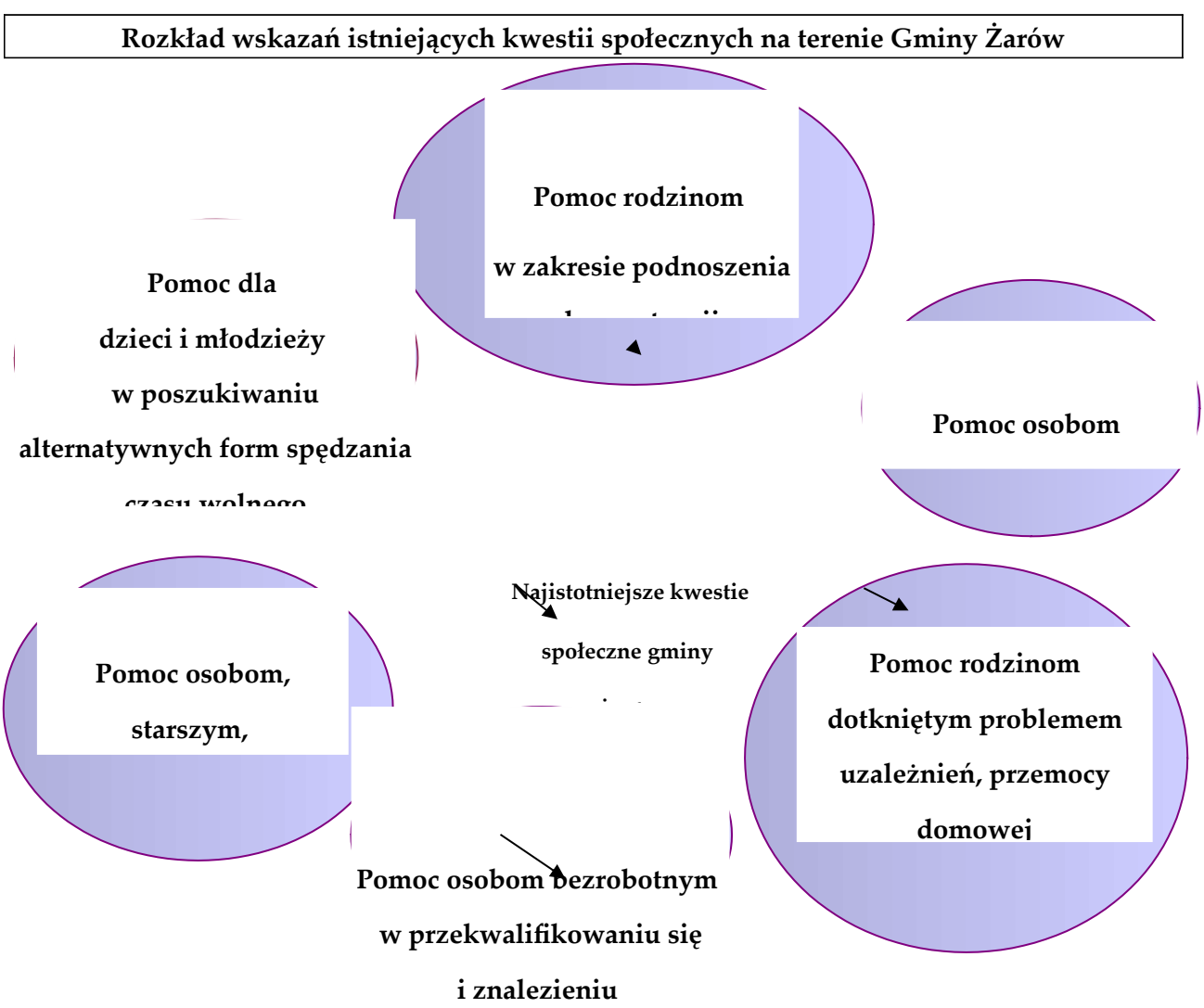
Rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych na terenie Gminy Żarów
Pomoc rodzinom
w zakresie podnoszenia
Pomoc dla
dzieci i młodzieży
w poszukiwaniu
alternatywnych form spędzania
Pomoc osobom
Najistotniejsze kwestie
społeczne gminy
Pomoc osobom,
starszym,
Pomoc rodzinom
dotkniętym problemem
uzależnień, przemocy
domowej
Pomoc osobom bezrobotnym
w przekwalifikowaniu się
i znalezieniu

12. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Bezrobocie

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- osoby bezrobotne długotrwale podnoszą swoje kwalifikacje w ramach realizowanych projektów,
- istnienie organizacji pozarządowych (z którymi współpracują władze lokalne)

pomagających osobom bezrobotnym,

- coraz lepsze przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,
- ciągłe rozwijanie programów adresowanych do osób bezrobotnych,
- realizacja programów wartych upowszechnienia, skierowanych do osób bezrobotnych,
- spadek poziomu bezrobocia,
- przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy między władzami gminy a organizacjami pozarządowymi,
- wzrost mobilności zawodowej,
- wzrost dostępności ofert pracy.

Słabe strony

- występowanie problemu bezrobocia jako istoty społecznej,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia.

Szanse

- lokalne i regionalne działania skierowane do długotrwale bezrobotnych,
- wzrost mobilności geograficznej poprzez korzystanie z ofert pracy w miejscu i poza miejscem zamieszkania.

Zagrożenia

- brak szerszego dostępu do kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem oraz zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Problemy dzieci, młodzież i ich rodziny

Mocne strony

- współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży oraz dobra komunikacja instytucji pozarządowych z samorządowymi i rządowymi,
- aktywna praca pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,

- prowadzenie działań w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi oraz zapobiegających dysfunkcjom w rodzinie,
- istnienie placówek resocjalizacyjnych na terenie gminy,
- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego,
- stałe podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą,
- propagowanie idei wolontariatu,
- prowadzenie programów profilaktycznych w szkołach funkcjonujących na terenie gminy.

Słabe strony

- niedostateczna liczba ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- brak specjalistycznych analiz jakościowych w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży,
- unikanie współpracy ze szkołą przez niektórych rodziców.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- właściwa ocena hierarchii potrzeb i właściwe diagnozowanie problemów społecznych,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej jest szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- decentralizacja władzy sprzyja pomocy społecznej dzieciom i młodzieży,
- właściwe wykorzystywanie posiadanych środków,
- coraz bogatsza oferta skierowana do dzieci i młodzieży,
- rozbudowa infrastruktury sprzyjającej spędzaniu czasu wolnego przez dzieci i młodzież,
- coraz bogatsze oferty szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną,
- coraz bogatsza oferta programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- występowanie zjawisk: uzależnienia od pomocy społecznej, wyuczonej bezradności,

rozpadu więzi społecznych, a co za tym idzie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,

- brak wspierania pracy dydaktycznej i wychowawczej szkoły przez niektórych rodziców utrudnia skuteczne rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży.

Uzależnienia/ przemoc

Mocne strony

- dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi oraz baza lokalowa,
- funkcjonowanie dostępnego poradnictwa oraz dostęp do pobliskiej bazy lecznictwa odwykowego,
- prawidłowe wykorzystywanie środków z zezwoleń i dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- istnienie organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- współpraca oraz stały przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi oraz policją.
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- społeczności lokalne włączają się w działania pomocowe,
- systematyczna realizacja programów profilaktycznych, szkoleń , kampanii społecznych w przedmiocie profilaktyki uzależnień.

Słabe strony

- gmina nie dysponuje miejscami pobytu dla ofiar przemocy.

Szanse

- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy, w tym dla ofiar przemocy,
- pełne wykorzystywanie systemu informacji,
- podnoszenie świadomości społecznej w zakresie problematyki uzależnień poprzez systematycznie wdrażane programy profilaktyczne.

Zagrożenia

- niewystarczające możliwości prawne, by sprostać potrzebom oraz oczekiwaniom społecznym w zakresie uzyskiwania skutecznej pomocy w dziedzinie uzależnień,
- niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji,
- zjawisko zmęczenia, bezsilności, bezradności społecznej.

Bezdomność

Mocne strony

- możliwość określenia liczby bezdomnych,
- gmina posiada wiedzę dotyczącą miejsc grupowania się bezdomnych, dostrzega różnorodność problemu bezdomności i stosuje działania zapobiegawcze oraz współdziała z różnymi podmiotami w ramach pomocy ww. osobom,
- informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
- nie istnieje problem minimalizowania zjawiska bezdomności w małych społecznościach lokalnych,
- istnienie polityki społecznej w stosunku do problemu bezdomności,
- współpraca z mediami w przedmiotowym zakresie.

Słabe strony

- brak odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności.

Szanse

- dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności,
- pozytywny wpływ systemu gospodarczego na problem bezdomności.

Zagrożenia

- zależność pomiędzy długotrwałym bezrobociem, a bezdomnością.

Problemy osób starszych

Mocne strony

- osoby starsze mają dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- istnienie profesjonalnie przygotowanej kadry,

- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- możliwość samorealizacji osób starszych w organizacjach samopomocowych,
- korzystanie z pomocy wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym,
- istnienie Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, UTW na terenie gminy.

Słabe strony

- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz świadczeniobiorców pomocy społecznej; niski poziom życia w/w osób,
- osoby starsze nie mają możliwości kontynuowania aktywności zawodowej,
- niewystarczające możliwości finansowe w celu poprawy sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych.

Szanse

- uwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,
- dostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- system prawny regulujący funkcjonowanie nowych form pomocy społecznej dla osób starszych jest szansą na poprawienie warunków ich życia.

Zagrożenia

- wzrost liczby osób samotnych,
- niewystarczające dostosowanie infrastruktury do osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne, niekorzystne dla pomocy społecznej założenia świadczeń służby zdrowia.

Niepełnosprawność

Mocne strony

- istnienie aktywnie funkcjonujących podmiotów w sferze niepełnosprawności,
- współpraca instytucji samorządowych, rządowych i pozarządowych,
- przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- zaangażowanie osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- rozpowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- ciągła troska o utrzymanie bazy rehabilitacyjnej opieki medycznej nad osobami

niepełnosprawnymi.

Słabe strony

- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- brak pełnego rozpoznania liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- edukowanie o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- systematyczna współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- likwidowanie istniejących barier architektonicznych.

Zagrożenia

- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Poziom zaspokajania potrzeb uznanych za podstawowe

Mocne strony

- istnienie terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych,
- dobry dostęp do opieki medycznej,
- potencjał funkcjonujących przedsiębiorstw,
- dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna,
- rozwój przemysłu na terenie gminy (Żarowska Podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej).

Słabe strony

- niewystarczająca ilość oraz brak nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,

- słabo rozwinięta infrastruktura komunalna i sieć komunikacyjna na terenach wiejskich.

Szanse

- wzrost dostępności do szkół i poziomu wykształcenia,
- zagospodarowywanie akwenów wodnych dla celów turystycznych,
- korzystne dla komunikacji położenie regionu; dobre powiązania sieci dróg lokalnych z krajowymi.

Zagrożenia

- istnienie zagrożenia obojętnością i znieczulicą społeczną,

Rozwój kadr i służ pomocowych

Mocne strony

- wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej oraz kadra wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- działania socjalne z rodziną,
- istnienie placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy,
- stałe doskonalenie zawodowe.

Słabe strony

- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- istnienie współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb liczba etatów dla wykwalifikowanej kadry oraz okresowe przeciążanie pracowników socjalnych ilością zadań.

13. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

14. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Armii Krajowej 54, 58-130 Żarów.

1. Podmiot prowadzący:

Gmina Żarów

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy prawo energetyczne, ustawy o systemie oświaty, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, świadcząc następujące formy pomocy:

- przyznawanie świadczeń pieniężnych w postaci: zasiłków okresowych, stałych i celowych,
- dożywianie dzieci w szkołach,
- przyznawanie świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych i energetycznych, funduszu alimentacyjnego, zasiłków i stypendiów szkolnych,

- świadczenie usług opiekuńczych,
- kierowanie do Domów Pomocy Społecznej,
- praca socjalna,
- koordynowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Gminnego Programu Wspierania Rodziny,
- udzielanie schronienia osobom bezdomnym,
- przyznawanie świadczeń niepieniężnych,
- reintegrację zawodową osób bezrobotnych,
- organizowanie działań środowiskowych przy współpracy podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy Żarów, w tym Partnerstwa lokalnego „Żarowskie Inicjatywy" (np. Drogowskaz Św. Mikołaja, Dzień Godności, Wigilia dla Osób Samotnych, Wieczerza Integracyjna, Dzień Integracji Niepełnosprawnych, Śniadanie Wielkanocne itp.),
- edukację, poradnictwo, doradztwo.

Jednostka zatrudnia 5 pracowników socjalnych.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdując się w trudnej sytuacji życiowej nie są w stanie wykorzystując własne starania, uprawnienia i zasoby jej pokonać, a przy tym spełniają ustawowe kryteria do otrzymania określonej pomocy.

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki:

- poszerzenie działań OPS o formę dziennego domu pomocy społecznej jako alternatywy dla usług opiekuńczych, usługi opiekuńcze na wsiach z możliwością delegowania organizacjom pozarządowym,
- modernizacja oraz wymiana sprzętu komputerowego.

Punkt konsultacyjny przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarowie

ul. Armii Krajowej 54, 58-130 Żarów.

1. Podmiot prowadzący:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie.

2. Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje pomoc informacyjną, doradczą, psychologiczną, terapeutyczną i prawną. Punkt jest miejscem ogólnodostępnym, do którego mogą zgłaszać się osoby indywidualne oraz rodziny chcące uzyskać specjalistyczną pomoc w w/w zakresie.

Świadczone formy pomocy obejmują:

- pomoc osobom uzależnionym poprzez wskazanie placówek w zakresie leczenia odwykowego,
- prowadzenie rozmów motywujących do leczenia odwykowego,
- prowadzenie interwencji wobec osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych,
- udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu (motywowanie w kierunku nawiązania kontaktu z grupami samopomocowymi),
- udzielanie pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej w zakresie działań interwencyjno-wspierających dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- uruchomienie interwencji w przypadku rozpoznania przemocy w rodzinie,
- uruchomienie interwencji w przypadku rozpoznania przemocy w rodzinie,
- organizowanie warsztatów integracyjno-profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- prowadzenie pozalekcyjnych zajęć opiekuńczo – wychowawczych, w tym organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży,
- wspieranie działań Grupy Wsparcia AA „Maria",
- organizowanie i finansowanie szkoleń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych w zakresie profesjonalnych form pomocy psychologicznej.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do wszystkich mieszkańców Gminy Żarów, mających trudności życiowe.

Grupy zajęciowe prowadzące zajęcia opiekuńczo - wychowawcze

1. Podmiot prowadzący:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie.

2. Co oferuje (zakres usług):

Realizowane pozalekcyjne zajęcia tematyczne mają na celu:

- rozwój osobowości dzieci i młodzieży,
- kształcenie postaw twórczych,
- rozwijanie pozytywnego nastawienia do życia,
- kształcenie umiejętności współdziałania w grupie,
- rozwijanie tolerancji wobec innych ludzi,
- rozwijanie i budzenie twórczości poznawczej,
- oferowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, promujących zdrowy tryb życia,
- minimalizowanie postaw agresji, likwidowanie przejawów przemocy,
- profilaktykę uzależnień,
- poznanie swoich atutów (mocnych stron) – poczucie własnej wartości.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie klientów):

Oferta jednostek skierowana jest do dzieci i młodzieży przede wszystkim ze środowisk wiejskich w wieku od 5 do 18 lat. Częstotliwość spotkań jest dostosowana do potrzeb uczestników.

4. Propozycje w zakresie rozwoju:

- zwiększenie oferty zajęć tematycznych w kolejnych miejscowościach, w których są warunki lokalowe i potencjał kadrowy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie

Co oferuje (zakres usług):

Do zadań Komisji należy w szczególności:

1. Prowadzenie postępowania zmierzającego do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego poprzez:

- rozmowę i motywowanie osób zgłoszonych do Komisji do podjęcia pracy nad sobą,
- skierowanie osoby nadużywającej alkoholu na badanie przez biegłego sądowego wydającego opinię w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- kierowanie na konsultację ze specjalistą psychoterapii uzależnień,
- wnioskowanie do Sądu o wszczęcie postępowania o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

2. Opiniowanie i ocena merytoryczna ofert wpływających do Komisji w przedmiocie rozwiązywania problemów alkoholowych i profilaktyki uzależnień.

3. Inicjowanie działań w zakresie określonym w art. 4^1 ust. 1 ustawy „o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi".

4. Opracowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz projektów uchwał zmieniających ten program jak też uczestnictwo Komisji w realizacji programu poprzez tworzenie wewnętrznych zasad kwalifikujących oferty w zakresie realizacji programu oraz nadzór nad ich wykonaniem.

5. Opiniowanie wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w przedmiocie lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w sprawie liczby punktów sprzedaży oraz zasad ich usytuowania.

6. Kontrolowanie przedsiębiorców w przedmiocie zasad i warunków korzystania z zezwoleń.

SP ZOZ Zakład Lecznictwa Odwykowego w Czarnym Borze

Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świdnicy

1. Co oferuje (zakres usług):

- psychoterapię i terapię osób uzależnionych i współuzależnionych,
- terapię osób doświadczających przemocy domowej oraz sprawców przemocy domowej,
- DDA,
- konsultacje psychiatryczne pacjentów poradni,

- prowadzenie szkoleń tematycznych i warsztatów psychologicznych dla pacjentów i ich rodzin oraz grup zawodowych, zaangażowanych w rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami.

2. Do kogo skierowana jest oferta?

Do osób uzależnionych i ich rodzin, współuzależnionych, grup zawodowych zajmujących się rozwiązywaniem problematyki uzależnień i przemocy domowej.

3. Propozycje w zakresie rozwoju placówki (potrzeby):

- poszerzenie oferty szkoleniowo – warsztatowej dotyczącej przeciwdziałania przemocy domowej,
- doposażenie poradni w sprzęt komputerowy.

Gminne Centrum Kultury i Sportu w Żarowie

ul. Piastowska 10a, 58-130 Żarów.

1. Podmiot prowadzący:

Gmina Żarów.

2. Co oferuje (zakres usług):

- organizacja zajęć sportowych i edukacji kulturalnej dla dzieci i młodzieży (szkółka piłkarska, akrobatyka, tenis ziemny, plastyka, ceramika, Akademia Malucha, zajęcia muzyczne, wokalno – instrumentalne, teatralne, taneczne),
- organizacja zajęć dla seniorów w ramach UTW (języki obce, fizjoterapia, informatyka, malarstwo, rękodzieło, aerobik, zumba, śpiew),
- organizacja imprez sportowych i kulturalnych dla mieszkańców Gminy Żarów,
- wynajem obiektów sportowych oraz pomieszczeń na różnego typu spotkania okolicznościowe,
- wynajem sprzętu nagłośnieniowego, powierzchni reklamowych.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci i młodzieży oraz seniorów. Zajęcia sportowe, edukacja oraz pozostałe oferty dla wszystkich mieszkańców Gminy Żarów.

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki (potrzeby):

- posiadanie nowych pomieszczeń na edukację kulturalną oraz organizację nowych i dotychczasowych imprez kulturalnych

Spółdzielnia socjalna „Raz, dwa, trzy" w Żarowie

ul. Armii Krajowej 17a, 58 – 130 Żarów

1. Podmiot ekonomii społecznej/ spółdzielnia socjalna

2. Co oferuje (zakres usług):

- usługi porządkowe (zamiatanie chodników, koszenie trawy, żywopłotów, sprzątanie cmentarza)

3. Do kogo jest skierowana oferta:

Mieszkańcy Gminy Żarów

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki:

- zakup sprzętu np. ciągnika, zamiatarki.

Zespół interdyscyplinarny

1. Zespół interdyscyplinarny tworzy wójt, burmistrz albo prezydent miasta, powołując do niego przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzą także kuratorzy sądowi jak również prokuratorzy oraz przedstawiciele instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu zapewnia ośrodek pomocy społecznej.

Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

2. Zadania zespołu interdyscyplinarnego.

Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią.

Konieczne jest opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

3. Grupy robocze

Zespół dyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych. W skład grup roboczych wchodzą przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia. W skład grup roboczych mogą wchodzić także kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych mogą przetwarzać dane osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie dotyczące: stanu zdrowia, nałogów, skazań, orzeczeń o ukaraniu, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym i administracyjnym, ale są zobowiązani do zachowania poufności wszelkich informacji i danych.

Prace w ramach grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zespół interdyscyplinarny lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

4. Zadania grup roboczych

Zadaniem grup roboczych jest opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Członkowie zespołów będą musieli zachować szczególną poufność i składać specjalne oświadczenia, w których będą się zobowiązywać do ochrony informacji i danych, które

uzyskały przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, jak również po zakończeniu pracy w zespole.

15. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na podstawie danych otrzymanych z Urzędu Miejskiego w Żarowie o współpracy z sektorem pozarządowym (stan na dzień 31.12.2019 r.) wynika, iż na terenie Gminy Żarów funkcjonują następujące stowarzyszenia:

Pełna nazwa organizacji:	**Stowarzyszenie „Nasz Kruków”**
Adres do korespondencji:	ul. Leśna 2 Kruków, 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-pomoc społeczna, -ochrona i promocja zdrowia, -na rzecz osób niepełnosprawnych, -rozwój gospodarczy, -wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, -edukacja, -upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, -ekologia, ochrona zwierząt, - porządek i bezpieczeństwo publiczne, -dzieci, młodzież, seniorzy, -turystyka

Pełna nazwa organizacji:	**Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „PIAST 2008” Żarów**

Adres do korespondencji:	ul. Piastowska 10, 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-edukacja -upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży

Pełna nazwa organizacji:	**KS Silesia Żarów**
Adres do korespondencji:	ul. Łokietka 4c/7, 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-ochrona i promocja zdrowia -upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Pełna nazwa organizacji:	**Stowarzyszenie „NASZE DZIECI-WSPÓLNA SZKOŁA" w Zastrużu**
Adres do korespondencji:	Zastruże 19a ,58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych -edukacja -upowszechnianie kultury fizycznej i sportu -dzieci i młodzież

Pełna nazwa organizacji:	**Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „ZIELONY DĄB"**

Adres do korespondencji:	ul. Zamkowa 2, 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	upowszechnianie kultury fizycznej i sportu

Pełna nazwa organizacji:	**Żarowskie Stowarzyszenie ,,EDUKACJA"**
Adres do korespondencji:	ul. Piastowska 10, 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-edukacja -organizowanie pomocy materialnej na rzecz uzdolnionych dzieci, młodzieży i dorosłych, - popieranie i rozwijanie umiejętności i talentów uzdolnionych mieszkańców, -przygotowanie ścieżek edukacyjnych, -organizowanie świetlic profilaktycznych, - organizowanie grup terapeutycznych dla osób wymagających szczególnej troski, - organizowanie form wypoczynku mieszkańcom, - organizowanie i udzielanie pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych oraz wspieranie podmiotów świadczących taką pomoc, - pozyskiwanie środków na organizację dofinansowania do świadczeń rehabilitacyjnych dla mieszkańców gminy Żarów.

Pełna nazwa organizacji:	**Klub Sportowy „ZJEDNOCZENI" Żarów**
Adres do korespondencji:	ul. Zamkowa 2 , 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-ochrona i promocja zdrowia -upowszechnianie kultury fizycznej i sportu -dzieci, młodzież

Pełna nazwa organizacji:	**Ludowy Klub sportowy„ZIELONI " MROWINY**
Adres do korespondencji:	ul. Szkolna 18, Mrowiny, 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-ochrona i promocja zdrowia -upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Pełna nazwa organizacji:	**Klub Sportowy „ZRYW" w Łażanach**
Adres do korespondencji:	ul. Sportowa 8, Łażany ,58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-ochrona i promocja zdrowia -upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Pełna nazwa organizacji:	**Ludowy Klub Sportowy„WIERZBIANKA" - Wierzbna**
Adres do korespondencji:	Wierzbna, 58-130 Żarów

Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	- ochrona i promocja zdrowia - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Pełna nazwa organizacji:	**Uczniowski Klub Sportowy „HARCEK”**
Adres do korespondencji:	ul. 1 maja 2, 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży, -edukacja

Pełna nazwa organizacji:	**Ludowy Klub Sportowy „BŁYSKAWICA KALNO"**
Adres do korespondencji:	Kalno 46a, 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-ochrona i promocja zdrowia -upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Pełna nazwa organizacji:	**Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Oddział w Żarowie.**
Adres do korespondencji:	ul. Armii Krajowej 54 ,58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie

Podstawowy zakres działalności:	- zrzeszanie emerytów, rencistów i inwalidów dla poprawy ich warunków socjalno-bytowych oraz uczestniczenie w życiu społecznym , - organizowanie życia kulturalnego emerytów, rencistów i inwalidów.

Pełna nazwa organizacji:	**Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej„CHEMIK"**
Adres do korespondencji:	ul. Zamkowa 15, 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych

Pełna nazwa organizacji:	**Gminny Ludowy Klub Sportowy„GONIEC" w Żarowie**
Adres do korespondencji:	ul. Zamkowa 2 , 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-edukacja, -upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Pełna nazwa organizacji:	**Stowarzyszenie Miłośników Łażan „Przyjazna Wieś”**
Adres do korespondencji:	ul. Strzegomska 45, Łażany, 58-130 Żarów

Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	- aktywizowanie, integrowanie i mobilizowanie środowiska lokalnego; - promowanie wsi Łażany, jej mieszkańców oraz organizacji, klubów i zespołów działających na jej terenie; - podejmowanie inicjatyw społeczno-gospodarczych w zakresie ochrony zdrowia, edukacji, opieki społecznej i bezpieczeństwa publicznego;

Pełna nazwa organizacji:	**Stowarzyszenie „Rowerowy Żarów"**
Adres do korespondencji:	ul. A. Krajowej 54 , 58-130 Żarów
Statut prawny organizacji:	stowarzyszenie
Podstawowy zakres działalności:	-działania na rzecz rozwoju infrastruktury rowerowej w mieście, popularyzowanie roweru jako alternatywnego, ekologicznego i zdrowego środka komunikacji, -promowanie turystyki rowerowej.

16. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonując diagnozy skali problemów społecznych na terenie Gminy Żarów, Zespół opracowujący strategię, korzystał ze źródeł zastanych, którymi dysponuje m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowy Urząd Pracy. Przy sporządzaniu analiz diagnostycznych korzystano również ze źródeł wywołanych, tj. badania ankietowe i analiza SWOT.

W wyniku analizy zgromadzonych danych Zespół uznał, że należy zaprogramować działania, zmierzające do rozwiązania problemów w następujących obszarach:

- **rozwiązywanie problemów uzależnień** – uzależnienie jest jednym z problemów społecznych występujących na terenie gminy. Stanowi przyczynę szeregu negatywnych zjawisk, znacznie ograniczających wydolność wychowawczą rodzin, w związku z powyższym zasadna jest kontynuacja podejmowanych działań profilaktycznych i leczniczych.
- **wsparcie rodziny** – rodzina powinna zapewniać swoim członkom oparcie i pomoc. Może to uczynić tylko silna rodzina, w związku z czym wszelkie problemy opiekuńczo-wychowawcze należy jak najwcześniej rozpoznać**.** W odpowiedzi na sugestię szkół zasadne jest wspieranie kompetencji wychowawczych rodziców, wdrażanie warsztatów, szkoleń itp.
- **przeciwdziałanie bezrobociu** – występowanie bezrobocia uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców gminy, pogłębiając obszary ubóstwa. Pomimo tendencji spadającej w tym obszarze, istnieje konieczność kontynuacji programów reintegracji społecznej i zawodowej długotrwale bezrobotnych.
- **wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych** – zwiększająca się ilość mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, a w szczególności samotnych, wymaga zapewnienia im właściwej opieki. Wraz z wiekiem nasilają się problemy zdrowotne oraz zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych, a zatem poszerzenie oferty np. o dom dziennego pobytu stanowiłoby alternatywę dla tej grupy osób.
- **przeciwdziałanie bezdomności** – brak schronienia zdecydowanie utrudnia realizację podstawowych funkcji społecznych. Bezdomność może przyczynić się do marginalizacji i wykluczenia społecznego. Znikomy problem bezdomności obserwowany w Gminie Żarów nie zwalnia nas z obowiązku podejmowania działań oraz realizacji indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności.
- **monitoring problemów społecznych i rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi** – właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi oraz szerszym i skoordynowanym udziałem organizacji pozarządowych, może przyczynić się do skuteczniejszego wspierania mieszkańców.

- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie -** przemoc w rodzinie jest niewątpliwie najgorszym rodzajem przemocy, ponieważ sprawcą jest najbliższa osoba – członek rodziny, a naturalnym środowiskiem życia człowieka jest właśnie rodzina. To właśnie w niej człowiek rodzi się, wychowuje, dojrzewa i w niej kształtuje własną osobowość. Nie zawsze jednak to środowisko spełnia należycie swoje podstawowe funkcje dlatego tak ważnym jest prowadzenie działań pomocowych i terapeutycznych dla ofiar przemocy oraz programów dla sprawców przemocy.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są propozycje działań w obszarze polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Określona została misja, cele i kierunki działań.

1. MISJA

Zapewnienie mieszkańcom Gminy Żarów warunków sprzyjających osobistemu rozwojowi oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez kontynuowanie sprawnego systemu umożliwiającego osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI

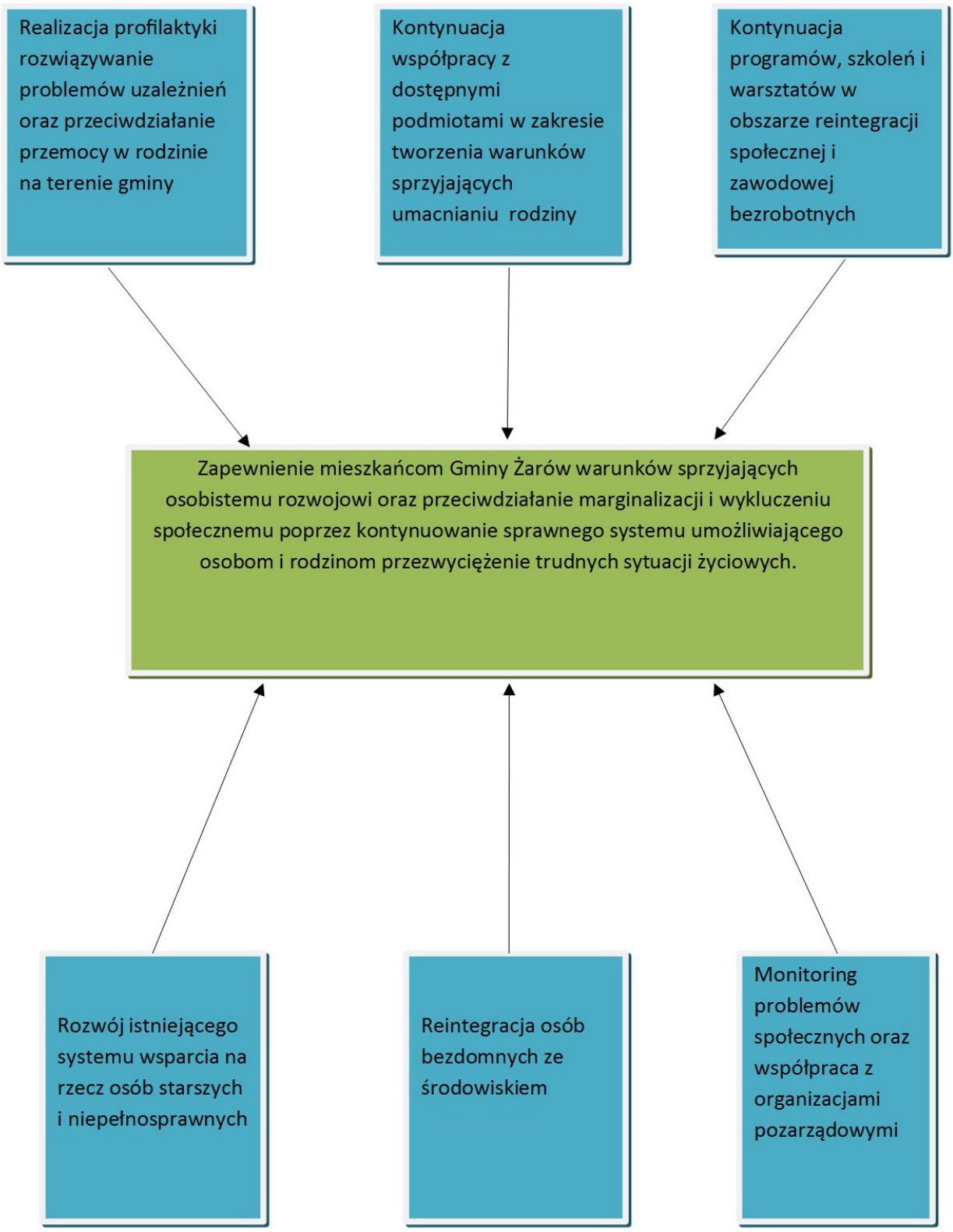

2. CELE STRATEGICZNE

Problem 1:

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych oraz przemoc w rodzinie to ważny problem społeczny występujący na terenie Gminy. Stanowi przyczynę negatywnych zjawisk, mających wpływ na wiele dziedzin życia społecznego, prowadzi do powstania szkodliwych następstw dla rodziny i społeczeństwa (np. wpływają na dysfunkcję opiekuńcze – wychowawcze rodziców) .

Cel strategiczny 1.

Realizacja profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na terenie gminy

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.
4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celów szczegółowych:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem, narkotykami i przemocą w rodzinie.
3. Kontynuacja stosownych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy (m.in. programy obejmujące swoim zakresem tematycznym substancje psychoaktywne, przemoc w rodzinie, agresje rówieśniczą).
4. Wspieranie poradnictwa specjalistycznego w przedmiotowym zakresie (psycholog, terapeuta uzależnień, psychoterapeuta ds. pracy z osobami w kryzysie, radca prawny, specjalista do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, itp.).
5. Kontynuacja działań w zakresie dostępności terapii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.

6. Dalsza edukacja i pedagogizacja rodziców w tematyce uzależnień, zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
7. Opracowanie i realizacja lokalnych programów: profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przeciwdziałania narkomanii, poprzez ścisłą współpracę instytucji i placówek na terenie Gminy Żarów.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanymi przez Radę Miejską w Żarowie programami tj. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, Gminny Program Wspierania Rodziny oraz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Żarowie, Urząd Miejski w Żarowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie, Komisariat Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych.

Problem 2:

Rodzina powinna zapewniać swoim członkom oparcie i pomoc. Może to uczynić tylko silna rodzina, w związku z czym wszelkie problemy opiekuńczo-wychowawcze należy jak najwcześniej rozpoznać.

Cel strategiczny 2.

Kontynuacja współpracy z dostępnymi podmiotami w zakresie tworzenia warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Cele szczegółowe:

1. Utrzymanie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla rodzin z dysfunkcją.
2. Wsparcie finansowe i merytoryczne rodzin w zakresie stwarzania dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju, zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.
4. Zapewnienie asystentury rodzinom ze zdiagnozowaną dysfunkcją opiekuńczo – wychowawczą.
5. Współpraca z Urzędem Miejskim w Żarowie w zakresie realizacji ulg dla rodzin wielodzietnych.

Kierunki działań do celów szczegółowych:

1. Kontynuacja specjalistycznego poradnictwa w obszarze problemów opiekuńczo – wychowawczych (psycholog, radca prawny, terapeuta uzależnień, psychoterapeuta).
2. Wspieranie finansowe i rzeczowe rodzin z ustawowych świadczeń przysługujących rodzinom.
3. Zintensyfikowanie pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
4. Prowadzenie, w zależności od potrzeb, grup wsparcia i grup samopomocowych.
5. Dalsze podejmowanie inicjatyw na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.
6. Podjęcie działań w kierunku utworzenia hostelu.
7. Wspieranie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich:
    - organizacja i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
    - zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne,
    - organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego,
    - organizowanie akcji woluntarystycznych, mających na celu pomoc dzieciom i rodzinom potrzebującym.
8. Tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych.
9. Tworzenie nowych form działań na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
10. Wspieranie szkół w tworzeniu i wdrażaniu programów w zakresie wyrównywania

szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

11. Poszerzanie oferty w kierunku organizacji alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, w szczególności z terenu gminy Żarów.
12. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie, w ramach kontynuowanej współpracy.
13. Interdyscyplinarne działania na rzecz rodziny przy wsparciu środowiska lokalnego.
14. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Żarowie, Urząd Miejski w Żarowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie, Komisariat Policji w Żarowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych.

Problem 3:

Występowanie bezrobocia uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców gminy, pogłębiając obszary ubóstwa.

Cel strategiczny 3.

Kontynuacja programów, szkoleń i warsztatów w obszarze reintegracji społecznej i zawodowej długotrwale bezrobotnych

Cele szczegółowe:

1. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi, z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.
2. Korzystanie z aktywnych form pomocy adresowanych do osób bezrobotnych, mających na celu aktywizację społeczną, edukacyjną i zawodową.

Kierunki działań do celów szczegółowych:

1. Stała współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą osobom bezrobotnym w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
    a) organizacja stażów zawodowych,
    b) kierowanie do prac społecznie – użytecznych, interwencyjnych i robót publicznych,
    c) promowanie szkoleń i doradztwa zawodowego.
2. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród osób długotrwale bezrobotnych.
3. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa oraz zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
4. Wsparcie materialne rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
5. Utrzymanie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
6. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy oraz samodzielne pozyskiwanie środków w tym zakresie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Żarowie, Urząd Miejski w Żarowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie, Komisariat Policji, Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy, placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych, WSSE.

Problem 4:

Zwiększająca się ilość mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, a w szczególności samotnych wymaga zapewnienia im właściwej opieki. Wraz z wiekiem nasilają się problemy zdrowotne oraz zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 4.

Rozwój istniejącego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Cele szczegółowe:

1. Systematyczne rozpoznanie potrzeb i zapewnienie odpowiednich form opieki osobom starszym i niepełnosprawnym.
2. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym, a także dalsze świadczenie usług opiekuńczych.
3. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia oferty w ramach dziennego domu pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów szczegółowych:

1. Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w miejscu ich zamieszkania w szczególności poprzez:
   a. propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
   b. ułatwienie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi,
   c. uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
   d. rozwijanie usług opiekuńczych oraz sąsiedzkich, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług,
   e. rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizacji,
   f. integracja międzypokoleniowa,

g. aktywizacja wolontariatu Uniwersytetu Trzeciego Wieku do włączania osób zmarginalizowanych i samotnych.

2. Praca socjalna na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.
3. Wsparcie materialne dla osób samotnych, starszych i niepełnoprawnych.
4. Współdziałanie z organizacjami rządowymi i pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych, także w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Żarowie, Urząd Miejski w Żarowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie, Komisariat Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych.

Problem 5:

Brak schronienia zdecydowanie utrudnia realizacje podstawowych funkcji społecznych. Bezdomność może przyczynić się do marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Cel strategiczny 5.

Reintegracja osób bezdomnych ze środowiskiem

Cele szczegółowe:

1. Profilaktyka – uprzedzanie zjawiska bezdomności.
2. Rozwiązywanie indywidualnych problemów, które stały się przyczyną powstawania bezdomności.

Kierunki działań do celów szczegółowych:

1. Intensywna praca socjalna z osobami deklarującymi gotowość do współpracy w zakresie rozwiązywania ich indywidualnych problemów.
2. Wsparcie materialne, zapewnienie schronienia.
3. Wspieranie osób/rodzin po ich powrocie do środowiska, monitorowanie ich funkcjonowania aż do czasu uzyskania przez nich samodzielności.
4. Realizacja programu wychodzenia z bezdomności.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Żarowie, Urząd Miejski w Żarowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie, Komisariat Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych.

Problem 6:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój, zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi oraz szerszym i skoordynowanym udziałem organizacji pozarządowych, może przyczynić się do skuteczniejszego wspierania mieszkańców.

Cel strategiczny 6.

Monitoring problemów społecznych oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi

Cele szczegółowe:

1. Diagnoza stanu potrzeb społecznych.
2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
3. Ocena działań organizacji pozarządowych na terenie gminy, a także zwiększenie możliwości współpracy pomiędzy poszczególnymi organizacjami.

Kierunki działań do celów szczegółowych:

1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez podmioty realizujące założenia strategii.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
3. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
5. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
6. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów, służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.
7. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy.
8. Kontynuacja systematycznej współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Żarowie, Urząd Miejski w Żarowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie, Komisariat Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych.

3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależeć będzie od:

a. monitoringu i ewaluacji,
b. tworzenia programów osłonowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

a. Zespół oceniający poziom wdrażania strategii.

b. Roczna ocena wdrażania strategii dokonywana przez w/w zespół.

Przy budowie programów osłonowych, będących odpowiedzią na wskazane kierunki działań, znaczenie będą miały zasoby kadrowe, lokalowe i techniczne oraz środki finansowe gminne, jak i zewnętrzne. Programy i projekty można realizować w ramach własnych zasobów samorządu, poprzez organizacje pozarządowe lub poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinna je cechować:

1. **Efektywność**,
2. **Skuteczność**,
3. **Celowość.**

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. W szczególności powinny je rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich.

Uzasadnienie

Konieczność opracowania i realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żarów wynika wprost z art.17 ust.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. i stanowi zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Dokument stanowi podstawę do realizacji programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Cele strategiczne oraz kierunki działań poprzedza diagnoza skali problemów, która jest niezbędnym punktem wyjścia do skutecznego programowania. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żarów na lata 2021 – 2025 stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów osłonowych oraz pozyskiwania środków zewnętrznych.

Sporządziła:

Małgorzata Siemińska

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie